

ÄÄNEKOSKEN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖT
2008–2016
ENNAKKOTIETO VUODELTA 2017

CO2-raportin vuosiraportti, Äänekoski

Yhteenveto: Äänekoski 2016	
Maakunta	Keski-Suomi
Asukasluku	19374
Asukastiheys (as./km ²)	22
Kuluttajien sähkönkulutuksen päästöt (kt CO ₂ -ekv)	6,9
Rakennusten lämmityksen päästöt (kt CO ₂ -ekv)	25,2
Teollisuuden ja työkoneiden päästöt (kt CO ₂ -ekv)	126,4
Teollisuuden sähkönkulutuksen päästöt (kt CO ₂ -ekv)	24,2
Tieliikenteen päästöt (kt CO ₂ -ekv)	62,8
Maatalouden päästöt (kt CO ₂ -ekv)	7,9
Jätehuollon päästöt (kt CO ₂ -ekv)	14,6
Päästöt yhteensä (kt CO ₂ -ekv)	268,0
Päästöt asukasta kohden (t CO ₂ -ekv/asukas)	13,8

CO2-raportti
Benviroc Oy
Koukkutie 1 B
02240 Espoo
Puhelin 040 549 7875

toimitus@co2-raportti.fi
www.co2-raportti.fi
www.benviroc.fi

Kansikuva: Shutterstock

CO2-raportti 2018
Espoo

Sisällysluettelo

Esipuhe	4
Tiivistelmä	5
1. Johdanto.....	6
2. Päästölaskennan lähtökohdat ja määritelmät	7
3. Sähkönkulutus.....	9
4. Rakennusten lämmitys.....	13
5. Teollisuus ja työkoneet	17
6. Tieliikenne	19
7. Maatalous	22
8. Jätehuolto	25
9. Energian loppukulutus ja päästöt yhteensä Äänekoskella	28
10. Asukaskohtaisten päästöjen vertailu	33
Lähdeluettelo	38
Liite: kuntien välisiä vertailuja	39

Esipuhe

Vuodesta 2010 alkaen julkaistu CO2-raportti on maan johtava ja ehdottomasti käytetyin kuntien ja kaupunkien päästölaskentapalvelu. CO2-raportin kunnissa asuu yhteensä yli 70 % suomalaisista ja palvelu on kasvanut vuosittain. Vuoden 2017 raporttien julkaisun jälkeen mukaan on lähtenyt seitsemän uutta kuntaa.

Palvelun laajuus mahdollistaa Äänekosken päästötilanteen ja -kehityksen vertailun suhteessa muihin kuntiin. Laajaa vertailumahdollisuutta on hyödynnetty vertailemalla esimerkiksi samaan ilmastoverkostoon kuuluvia kuntia, saman kokoluokan kuntia tai samassa maakunnassa sijaitsevia kuntia.

Kasvihuonekaasupäästöt saattavat vaihdella vuosittain merkittävästikin mutta pitkien aikasarjojen avulla on mahdollista seurata ja todentaa kunnan ilmastotyön vaikutuksia luotettavasti. Pitkään CO2-raportissa mukana olleille kunnille on kertynyt jo jopa kymmenen vuoden mittainen aikasarja kunnan päästökehityksestä. Muutamissa kunnissa päästökehitystä seurataan myös lämmitystarvekorjattuna, jolloin saadaan näkyviin kunnan päästökehitys ilman vuosittain vaihtelevan lämmitystarpeen vaikutusta.

Viime vuosina monet kunnat ovat asettaneet kunnianhimoisia hiilineutraaliustavoitteita, joiden saavuttaminen edellyttää päästövähennysten lisäksi hiilinieluista huolehtimista. Maankäyttösektorin nielut ja päästöt voidaan todentaa CO2-raportin laskennalla ja kasvihuonekaasutase luo pohjan päästöjen ja nielujen kehityksen arvioinnille sekä hiilineutraaliusskenaarioille.

Toivomme, että päästöjen pitkäaikainen ja systemaattinen tarkastelu kannustaa kunnianhimoiseen ilmastotyöhön Äänekoskella.

Emma Liljeström, ilmastoasiantuntija
Suvi Monni, johtava asiantuntija
Juha Kukko, päätoimittaja

CO2-raportti
etunimi.sukunimi@co2-raportti.fi

Tiivistelmä

Tässä CO₂-raportin vuosiraportissa on esitetty Äänekosken kasvihuonekaasujen päästöt vuosilta 2008–2016 sekä ennakkotieto vuodelta 2017. Mukana laskennassa ovat seuraavat sektorit: kauko-, sähkö- ja erillislämmitys, maalämpö, kuluttajien ja teollisuuden sähkönkulutus, teollisuus ja työkoneet, tieliikenne, maatalous ja jätehuolto.

CO₂-raportissa noudatetaan kulutusperusteista laskentatapaa, jossa kaukolämmön päästöt lasketaan perustuen kunnassa kulutetun energian määrään riippumatta siitä, onko kaukolämpö tuotettu kunnassa vai kunnan ulkopuolella. Kunnassa tuotettu, mutta kunnan ulkopuolella kulutettu kaukolämpö ei ole mukana kunnan päästöissä. Sähkönkulutuksen päästöt lasketaan perustuen kunnassa kulutetun sähköenergian määrään käyttäen valtakunnallista päästökerrointa. Erillislämmityksen, teollisuuden, tieliikenteen ja maatalouden päästöt kuvaavat kunnassa tapahtuvia päästöjä. Jätteenkäsittelyn päästöt on laskettu syntypaikan mukaan, eli useiden kuntien yhteisten jätehuoltoyhtiöiden päästöt on allokoitu kullekin kunnalle kunnassa syntyvän jätemäärän perusteella.

Äänekosken kasvihuonekaasujen päästöt vuonna 2016 olivat yhteensä 268,0 kt CO₂-ekv. Näistä päästöistä 6,9 kt CO₂-ekv aiheutui kuluttajien sähkönkulutuksesta ja 7,3 kt CO₂-ekv sähkölämmityksestä. Maalämmön osuus lämmitysmuotojakaumasta ja päästöistä on pieni. Päästöistä 5,4 kt CO₂-ekv aiheutui kaukolämmityksestä, 12,5 kt CO₂-ekv erillislämmityksestä, 62,8 kt CO₂-ekv tieliikenteestä, 7,9 kt CO₂-ekv maataloudesta ja 14,6 kt CO₂-ekv jätehuollosta. Teollisuuden sähkönkulutuksen päästöt olivat 24,2 kt CO₂-ekv ja päästöt teollisuudesta ja työkoneista 126,4 kt CO₂-ekv.

Äänekosken päästöt asukasta kohti vuonna 2016 olivat 6,1 t CO₂-ekv ilman teollisuutta, kun ne kaikissa CO₂-raportissa mukana olevissa kunnissa vaihtelivat välillä 3,3–14,1 t CO₂-ekv.

Äänekosken päästöt kuluttajien sähkönkulutuksesta olivat vuonna 2016 0,4 t CO₂-ekv/asukas, eli noin 30 % pienemmät kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin. Sähkönkulutus kotitalouksissa ja palveluissa riippuu monista tekijöistä. Asukasta kohti laskettu sähkönkulutus on yleensä keskimääräistä suurempaa kunnissa, joissa on paljon loma-asukkaita, kunnissa joissa on selvästi enemmän työpaikkoja kuin asukkaita, sekä kunnissa, joissa tarjotaan palveluja myös naapurikuntiin.

Äänekosken asukasta kohti lasketut päästöt sähkölämmityksestä vuonna 2016 olivat 0,4 t CO₂-ekv, eli noin 10 % suuremmat kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin. Sähkölämmityksen päästöihin vaikuttavat sähkölämmityksen osuus lämmitysmuotojakaumasta, sekä vuosittainen lämmitystarve. Maalämmön suosio kasvaa nopeasti, mutta sen osuus lämmitysmuotojakaumasta on vielä pieni.

Äänekosken kaukolämmityksen päästöt asukasta kohti olivat vuonna 2016 0,3 t CO₂-ekv, ja päästöt rakennusten erillislämmityksestä 0,6 t CO₂-ekv. Päästöt kaukolämmityksestä olivat selvästi pienemmät ja päästöt erillislämmityksestä noin 30 % pienemmät kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin.

Äänekosken päästöt tieliikenteestä vuonna 2016 olivat 3,2 t CO₂-ekv/asukas, eli noin 30 % suuremmat kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin. Tieliikenteen päästöön vaikuttavat sekä läpiajoliikenne että paikallinen liikenne.

Äänekosken päästöt ilman teollisuutta kasvoivat 12 prosenttia vuodesta 2015 vuoteen 2016. Keskimäärin päästöt kasvoivat CO₂-raportin kunnissa 8 prosenttia.

1. Johdanto

Ilmaston lämpeneminen on aikakautemme suurimpia globaaleja haasteita. Ilmastonmuutoksen pysäyttäminen on myöhäistä mutta sen hillitseminen on edelleen mahdollista. Vuonna 2015 Pariisissa solmitun ilmastopimuksen tavoitteena on rajoittaa maapallon keskilämpötilan nousu selvästi alle kahteen asteeseen suhteessa esiteolliseen aikaan ja pyrkiä toimiin, joilla lämpeneminen saadaan rajattua alle 1,5 asteeseen.

Sopimuksen tavoitteena on saavuttaa maailmanlaajuisten kasvihuonekaasupäästöjen huippu mahdollisimman pian ja vähentää päästöjä nopeasti tämän jälkeen. Päästöjen vähentämisen kannalta ensiarvoisen tärkeitä keinoja ovat energian säästäminen, energiatehokkuuden lisääminen sekä uusiutuvien energiamuotojen käyttöönotto enenevässä määrin. Vuosisadan jälkipuoliskolla ihmisen aiheuttamien kasvihuonekaasupäästöjen ja nielujen tulisi olla tasapainossa. Tavoitteen saavuttaminen vaatii luonnonvarojen kestävästä käytöstä sekä hiilinieluista, kuten metsistä, huolehtimista.

Suomi on sitoutunut rajoittamaan ja vähentämään omia kasvihuonekaasupäästöjään kansainvälisten ilmastopöimusten sekä EU:n omien ilmastotoimien mukaisesti. Asetettuja tavoitteita tukevat hallituksen marraskuussa 2016 hyväksymä kansallinen energia- ja ilmastostrategia sekä vuonna 2015 hyväksytty ilmastolaki. Ilmastolaki asettaa vähintään 80 prosentin päästövähennystavoitteen vuoteen 2050 mennessä vuoden 1990 tasosta. Tavoite on linjassa niin kansallisella, kansainvälisellä kuin Euroopan Unionin tasolla asetettujen ilmastotavoitteiden kanssa. Ilmastolain toimeenpano aloitettiin laatimalla keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma ”Kohti ilmastoviisasta arkea” vuoteen 2030. Suunnitelma sisältää ilmastotoimenpideohjelman ja päästökehitysarviot päästökaupan ulkopuolisille sektoreille, eli liikenteelle, maataloudelle, lämmitykselle ja jätehuollolle.

Kansainväliset energiatehokkuusvelvoitteet Suomi täyttää valtion ja toimialojen yhdessä valitsemalla tavalla, eli vapaaehtoisten energiatehokkuussopimusten avulla. Energiatehokkuussopimukset ovat tärkeä osa Suomen energia- ja ilmastostrategiaa. Suomi on yksi harvoista EU-maista, joissa vapaaehtoinen sopimusmenettely toimii ja tuottaa hyviä tuloksia. Motiva Oy:n mukaan vuonna 2016 päättyneen kahdeksanvuotiskauden lopussa sopimuskaudella toteutetut toimet säästivät energiaa vuosittain lähes 16 terawattituntia. Energiakuluissa säästöä saavutettiin jopa 560 miljoonaa euroa vuosittain. Energiatehokkuussopimukseen voivat sitoutua niin kunnat kuin yrityksetkin. Energiatehokkuussopimuskausi 2017–2025 jatkaa päättynyttä kautta. Tammikuussa 2018 liittyneitä kuntia oli kuusikymmentä ja kuntayhtymiä neljä. Joukossa on myös useita CO2-raportin kuntia.

Ilmastotyötä tehdään kunnissa toki muutenkin. Hyviä esimerkkejä ovat esimerkiksi kansalliset ja kansainväliset ilmastoverkostot, ilmastohankkeet sekä valtion ja kaupunkiseutujen väliset maankäytön, liikenteen ja asumisen (MAL) sopimukset. MAL-sopimuksilla edistetään hallitusohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja kansallisen ilmasto- ja energiatavoitteiden toteutumista. Kasvihuonekaasujen päästöseuranta auttaa kuntia todentamaan saavutetut tulokset.

Kunnissa tehdystä ilmastotyöstä sekä toteutetuista ilmastotoimenpiteistä on poimittu muutamia esimerkkejä vuoden 2018 CO2-raporttiin. Toivottavasti esimerkit tuovat ideoita ilmastotoimien suunnitteluun ja toteutukseen myös muissa kunnissa!

2. Päästölaskennan lähtökohdat ja määritelmät

CO₂-raportissa kunnan kasvihuonekaasupäästöt lasketaan kulutusperusteisesti siten, että sähkön ja kaukolämmön päästöt allokoidaan sille kunnalle, jossa sähkö ja kaukolämpö kulutetaan. Jätteenkäsittelyn päästöt allokoidaan sille kunnalle, jossa jäte on syntynyt, vaikka se käsiteltäisiin toisaalla.

Mukana laskennassa ovat seuraavat sektorit: kuluttajien ja teollisuuden sähkönkulutus, kauko-, sähkö- ja erillislämmitys, maalämpö, teollisuus ja työkoneet, tieliikenne, maatalous ja jätehuolto. Raportissa käytetyt tärkeimmät käsitteet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Vuosiraportin käsitteitä ja määritelmiä.

Käsite	Kuvaus
CO ₂ -ekv	CO ₂ -ekv eli hiilidioksidiekvivalentti on suure, jonka avulla voidaan yhteismitallistaa eri kasvihuonekaasujen päästöt. Hiilidioksidiekvivalentin laskemista varten kasvihuonekaasujen päästöt kerrotaan niiden GWP-kertoimilla.
Energian loppukulutus erillislämmitys	- Erillislämmitettyjen rakennusten kuluttaman polttoaineen (öljy, maakaasu, puu) määrä yhteensä
Energian loppukulutus kaukolämpö	- Rakennuksissa kulutetun kaukolämmön määrä. Isojen kaukolämpöverkkojen tapauksessa perustuu kaukolämpöyhtiön ilmoitukseen. Pienten kaukolämpökattiloiden tapauksessa lämmönjakelijalle tehtyyn kyselyyn tai arvioon.
Energian loppukulutus maalämpö	- Maalämpöpumppujen käyttämä sähkö
Energian loppukulutus tieliikenne	- Tieliikenteessä käytetyn bensiinin, dieselin ja biopolttoaineen määrä
Erillislämmitys	Rakennuskohtainen lämmitys öljyllä, maakaasulla tai puulla
GWh	Energiamäärän yksikkö (esimerkiksi käytetty polttoaine tai kulutettu sähkö). 1 GWh = 1000 MWh = 1 000 000 kWh.
GWP-kerroin	GWP-kerroin (global warming potential) kuvaa kasvihuonekaasun vaikutusta ilmaston lämpenemiseen tietyllä aikajänteellä. Yleisesti (ja tässä raportissa) käytetään 100 vuoden aikajännettä.
Hyödynjakomenetelmä	Menetelmä, jossa jyvitetään yhteistuotannon polttoaineet sähkölle ja lämmölle vaihtoehtoisten tuotantomuotojen tarvitseman polttoainemäärän suhteessa.
Kuluttajien sähkönkulutus	Asumisen, rakentamisen, maatalouden ja palveluiden sähkönkulutus, josta on vähennetty sähkölämmityksen ja maalämpöpumppujen käyttämä sähkö.
Lämmitystarveluku	Lämmitystarveluku saadaan laskemalla päivittäisten sisä- ja ulkolämpötilojen erotus. Ilmatieteen laitos tuottaa kuntakohtaiset lämmitystarveluvut.
Maalämmön päästöt	Maalämpöpumppujen käyttämän sähkön päästö
Päästöt ilman teollisuutta	Kunnan kasvihuonekaasupäästöt pois lukien teollisuuden sähkönkulutus ja teollisuuden ja työkoneiden polttoaineen käyttö. ”Päästöt ilman teollisuutta” sisältää kuitenkin teollisuusrakennusten lämmityksen, teollisuuden jätevedenkäsittelyn sekä teollisuuden kaatopaikkojen päästöt.
Rakennusten lämmityksen päästöt	Erillislämmitettyjen rakennusten polttoainekulutuksen päästö + sähkölämmityksen ja maalämpöpumppujen käyttämän sähkön päästö + kunnassa kulutetun kaukolämmön tuotannon aiheuttama päästö.
Teollisuuden sähkönkulutus	Teollisuuden sähkönkulutus ilman teollisuuden omaan käyttönsä tuottamaa sähköä. Teollisuuden omaan käyttöönsä tuottaman sähkön päästöt ovat mukana Teollisuus ja työkoneet -luokan päästöissä.

Kasvihuonekaasupäästöjen laskennassa ovat mukana ihmisen toiminnan aiheuttamat tärkeimmät kasvihuonekaasut: hiilidioksidi (CO₂), metaani (CH₄) ja dityppioksidi (N₂O). Mukana eivät ole niin kutsutut fluoratut kasvihuonekaasut eli HFC- ja PFC-yhdisteet sekä rikkiheksafluoridi (SF₆), joita käytetään tietyissä tuotteissa esimerkiksi kylmäaineina.

CO₂-raportin laskentamalli noudattaa Euroopan Unionin kaupunkien ja kuntien päästölaskentaa varten kehittämää standardia¹. Laskentamalli vastaa kuntatasolle sovellettuna menetelmiä, joita käytetään Tilastokeskuksen vuosittain YK:n ilmastopimukselle raportoimassa Suomen kasvihuonekaasuinventaarissa. Lisäksi menetelmät vastaavat, tai ovat helposti muokattavissa vastaamaan yleisimpiä globaalisti käytössä olevia raportointikehyksiä.

Tässä vuosiraportissa Äänekosken päästöt on esitetty 1.1.2017 voimassa olleen kuntajaon mukaisesti.

¹ European Union, Covenant of Mayors, 2010. How to develop a Sustainable Energy Action Plan – Guidebook. Part II, Baseline Emission Inventory.

3. Sähkönkulutus

CO2-raportin sähkönkulutuksen päästölaskenta perustuu Energiateollisuus ry:n tilastoon kuntien sähkönkulutuksesta. Tilastossa sähkönkulutus on esitetty seuraaville luokille: asuminen ja maatalous; palvelut ja rakentaminen; ja teollisuus. Äänekosken sähkönkulutus sektoreilla asuminen ja maatalous sekä palvelut ja rakentaminen vuosina 2008–2016 on esitetty taulukossa 2. Teollisuuden sähkönkulutusta on tarkasteltu kappaleessa Teollisuus ja työkoneet.

Taulukko 2. Äänekosken sähkönkulutus vuosina 2008–2016.

Sähkönkulutus (GWh)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Asuminen ja maatalous	82	83	88	86	86	76	79	77	85
Palvelut ja rakentaminen	41	40	42	41	45	49	46	44	45

Kuluttajien sähkönkulutuksen päästöt saadaan vähentämällä Energiateollisuus ry:n tilastoluokkien ”asuminen, maatalous, palvelut ja rakentaminen” sähkönkulutuksesta sähkölämmityksen ja maalämpöpumppujen sähkökäytön päästö. Myös ”kuluttajien sähkönkulutus” -luokassa osa energiankulutuksesta kuluu lämmitykseen, sillä se sisältää esimerkiksi kylpyhuoneiden sähköllä toimivan lattialämmityksen sekä ilmalämpöpumppujen käyttämän sähkön.

CO2-raportissa käytetään sähkönkulutuksen päästökertoimenä Suomen keskimääräistä sähkönkulutuksen päästökerrointa. Päästökerroin on laskettu perustuen Tilastokeskuksen ja Energiateollisuus ry:n aineistoon. Suomen sähköntuotannon päästöt on yhteistuotannon tapauksessa laskettu käyttäen hyödynjakomenetelmää, ja näin saadut päästöt on jaettu Suomen sähkönkulutuksella.

Sähkönkulutuksen päästökerroin vaihtelee vuosittain riippuen muun muassa kotimaassa käytettyjen polttoaineiden osuuksista, vesivoiman saatavuudesta, päästökaupparamarkkinoiden tilanteesta, tuonnista ja viennistä. Usean vuoden laskun jälkeen sähkönkulutus kasvoi Suomessa vuonna 2016. Energiateollisuus ry:n mukaan vuonna 2016 sähköä käytettiin Suomessa 85,1 terawattituntia (TWh), eli noin 3,1 prosenttia enemmän kuin vuonna 2015. Sähkönkulutuksen kasvu jatkui myös vuonna 2017, kun sähkön kokonaiskäyttö oli 85,5 terawattituntia, eli noin 0,4 % enemmän kuin vuonna 2016.

Asumisen ja maatalouden sekä palveluiden ja rakentamisen sähkökäyttö kasvoi 4,6 prosenttia vuodesta 2015 vuoteen 2016. Noin puolet kasvusta selittyi tosin lämmitystarpeen kasvulla. Teollisuus käytti vuonna 2016 noin 40 TWh, mikä vastaa noin 47 prosenttia sähkön kokonaiskäytöstä. Teollisuuden sähkökäyttö kasvoi noin 1,6 prosenttia vuodesta 2015. Teollisuuden toimialoista suurimman käyttäjän, eli metsäteollisuuden kulutus väheni mutta sen sijaan kemianteollisuudessa ja metallinjalostuksessa sekä muussa teollisuudessa kulutus kasvoi vuodesta 2015.

Vuonna 2016 sähkön nettotuonti nousi ennätyslukemiin. Kokonaiskulutuksesta yli viidennes, 22,3 prosenttia, katettiin nettotuonnilla. Eniten sähköä tuotiin Ruotsista, vaikka tuonti hieman laskikin. Venäjältä tuodun sähkön määrä puolestaan kasvoi jopa 50 prosentilla.

Sähköntuotannon päästöt hiilestä, maakaasusta ja turpeesta olivat vuonna 2016 6,9 miljoonaa tonnia hiilidioksidia, noin 8 prosenttia enemmän vuoteen 2015 verrattuna. Kasvu johtui kivihiilen käytön lisääntymisestä. Suomessa vuonna 2016 tuotetusta sähköstä 78 prosenttia oli kasvihuonekaasupäästötöntä. Vuonna 2017 vastaava lukema oli 80 %. Myös sähköntuotannon päästöt laskivat vuodesta 2016 vuoteen 2017. Vuonna 2017 päästöt olivat 5,8 miljoonaa tonnia hiilidioksidia.

Sähkönkulutuksen päästöjä voivat vähentää kaikki kunnan sähkönkuluttajat: julkiset toimijat, elinkeinoelämä ja asukkaat. Suunnittelun ja rakentamisen aikana tehdyt ratkaisut vaikuttavat merkittävästi asumisen

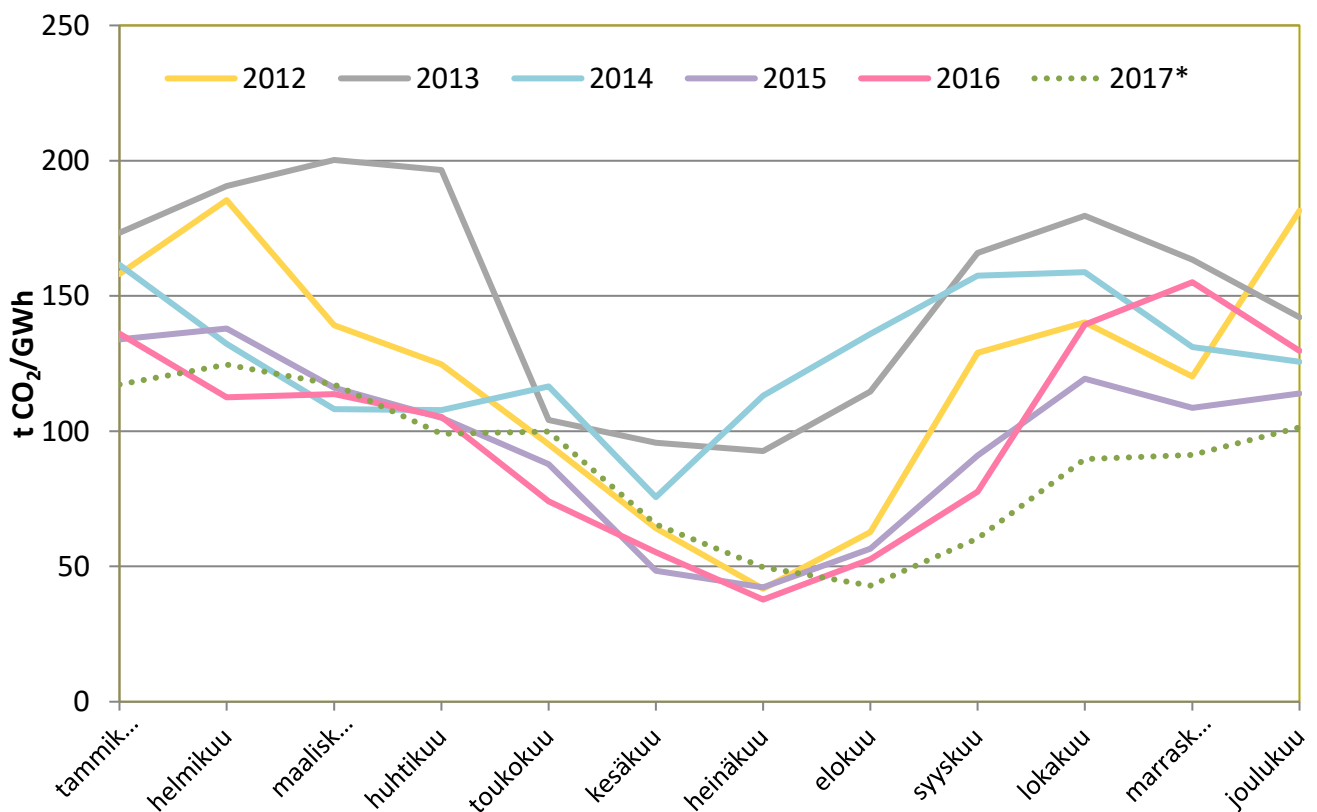
energiankäytön tasoon. Kulutukseen voi vaikuttaa säästämällä sähköä sekä toteuttamalla energiatehokkuutta parantavia toimia. Kunnat voivat esimerkiksi suosia ja kannustaa paikalliseen uusiutuvan energian pientuotantoon ja vaikuttaa omistamiensa energiayhtiöiden vähäpäästöisemmän tuotannon kehittämiseen. Sähkölämmitetyissä rakennuksissa asukkaat voivat vähentää sähkönkulutustaan esimerkiksi kiinnittämällä huomiota sopivaan huonelämpötilaan ja rajoittamalla lämpimän veden käyttöä. Kaikissa rakennuksissa sähkönkulutusta voidaan pienentää suunnittelemalla valaistus mahdollisimman energiatehokkaaksi.

CO2-raportissa käytetyt sähkönkulutuksen päästökertoimet (vuosikeskiarvot koko Suomen tasolla) on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3. CO2-raportin sähkönkulutuksen keskimääräiset päästökertoimet 2011–2017. Vuoden 2017 päästökerroin on ennakkotieto.

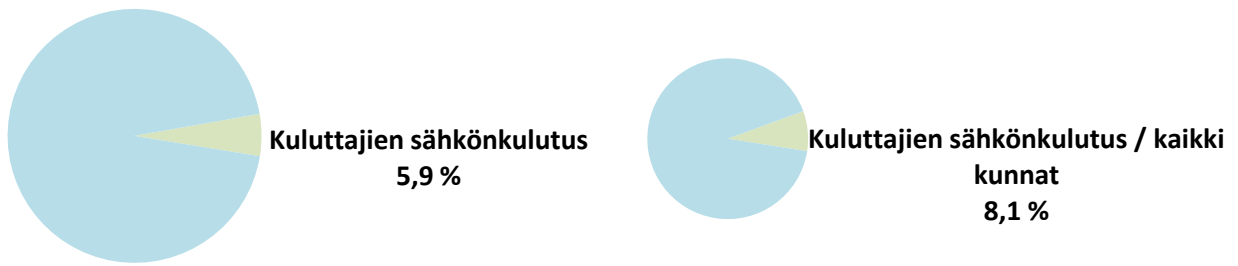
t CO ₂ -ekv/GWh	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Asuminen, maatalous, palvelut, rakentaminen	200	132	160	131	104	109	94
Teollisuus	184	122	154	129	98	100	

CO2-raportissa sähkönkulutus lasketaan viikkotasolla, ja sähkönkulutuksen päästökerroin kuukausittain. Näin ollen sähkölämmitykselle saadaan käytännössä suurempi päästökerroin kuin kuluttajien sähkönkulutukselle, sillä sähkölämmitystä käytetään enemmän talviaikaan, jolloin päästökerroin on keskimäärin suurempi kuin kesällä. Sähkönkulutuksen päästökerroin vuosien 2012–2017 eri kuukausina on esitetty kuvassa 1.

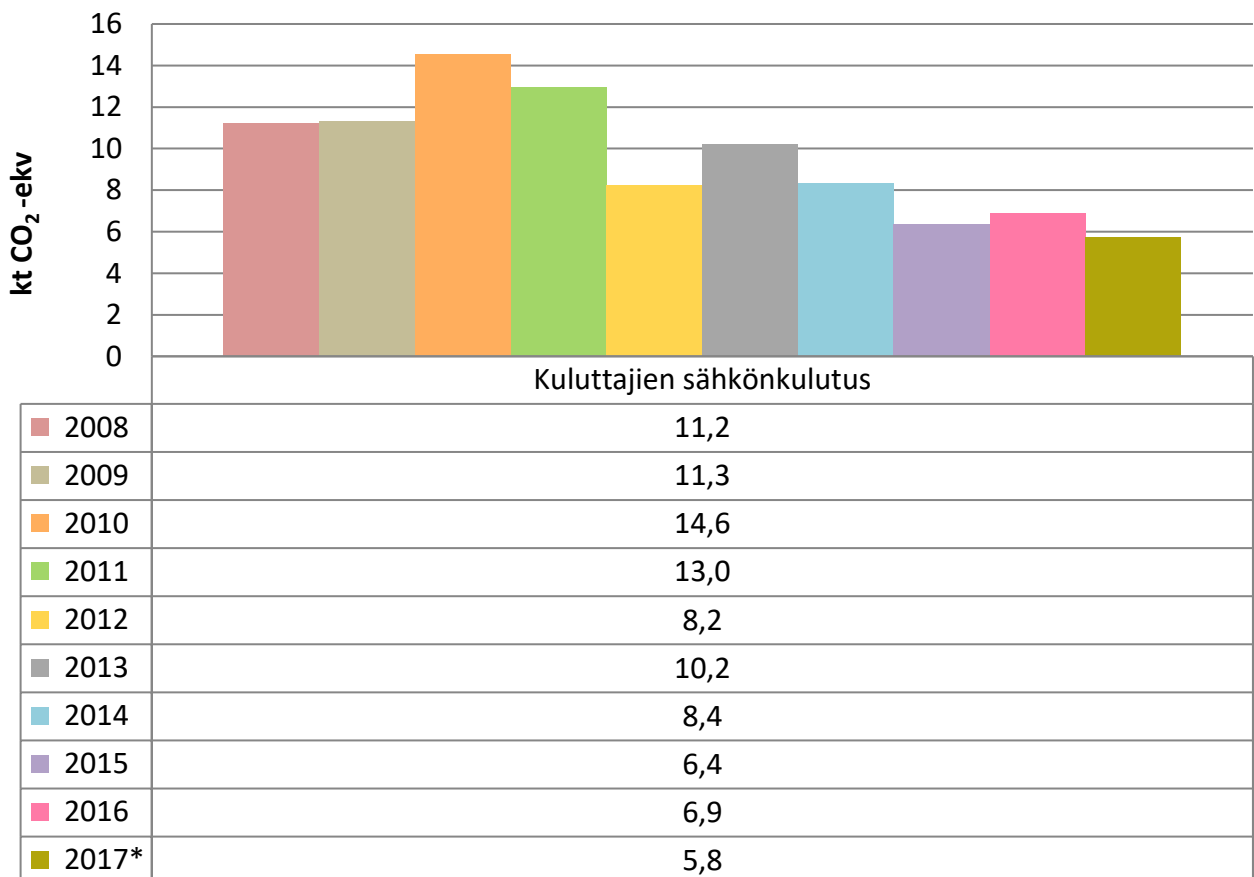
Kuva 1. Sähkönkulutuksen päästökerroin kuukausitasolla vuosina 2012–2017, laskettuna hyödynjakomenetelmällä Energiateollisuus ry:n aineistosta. Vuoden 2017 tieto on ennakkotieto.

Kuvassa 2 on verrattu Äänekosken kuluttajien sähkönkulutuksen päästöjen osuutta kokonaispäästöistä (ilman teollisuutta) kuluttajien sähkönkulutuksen osuuteen keskimääräisessä CO2-raportin kunnassa vuonna 2016.

Kuva 2. Kuluttajien sähkönkulutuksen päästöjen osuus kokonaispäästöistä (ilman teollisuutta) Äänekoskella ja CO2-raportin kunnassa keskimäärin vuonna 2016.

Kuvassa 3 on esitetty kuluttajien sähkönkulutuksen päästöjen kehitys Äänekoskella vuosina 2008–2017. Vuoden 2017 tieto on ennakkotieto. Kuluttajien sähkönkulutuksen päästöt kasvoivat 8 prosenttia vuodesta 2015 vuoteen 2016. Päästöjen kasvuun vaikutti sähkön päästökertoimen kasvu. Ennakkotiedon mukaan sähkönkulutuksen päästöt laskivat vuonna 2017, johtuen sähkön tuotannon hiilidioksidipäästöjen laskusta.

Kuva 3. Kuluttajien sähkönkulutuksen päästöjen kehitys Äänekoskella vuosina 2008–2017. Vuoden 2017 tieto on ennakkotieto.

LAPPEENRANNASTA EKOenergia-KAUPUNKI

Lappeenrannan kaupungin kiinteistöissä käytetään ainoastaan metsä- ja tuulivoimalla tuotettua sähköä. Kaupunki teki vuonna 2016 EKOenergia sopimuksen, joka kattaa vuodet 2017–2020.

EKOenergia on sähkön ympäristömerkintä, jolla on julkisesti saatavilla olevat tuotantokriteerit sekä sähkömarkkinoista riippumaton julkinen valvonta.

EKOenergian käyttöönotto on askel kohti kaupungin kunnianhimoisten päästövähennystavoitteiden toteutumista. Lisäksi se toimii hyvänä mallina seudun yrityksille ja asukkaille.

Useat kaupungit käyttävät uusiutuvaa sähköä mutta Lappeenranta lienee yksi ensimmäisistä, ellei ensimmäinen kaupunki, joka otti sähköhankinnassaan käyttöönsä kestävyyskriteerit.

Lähde: Suomen luonnonsuojeluliitto

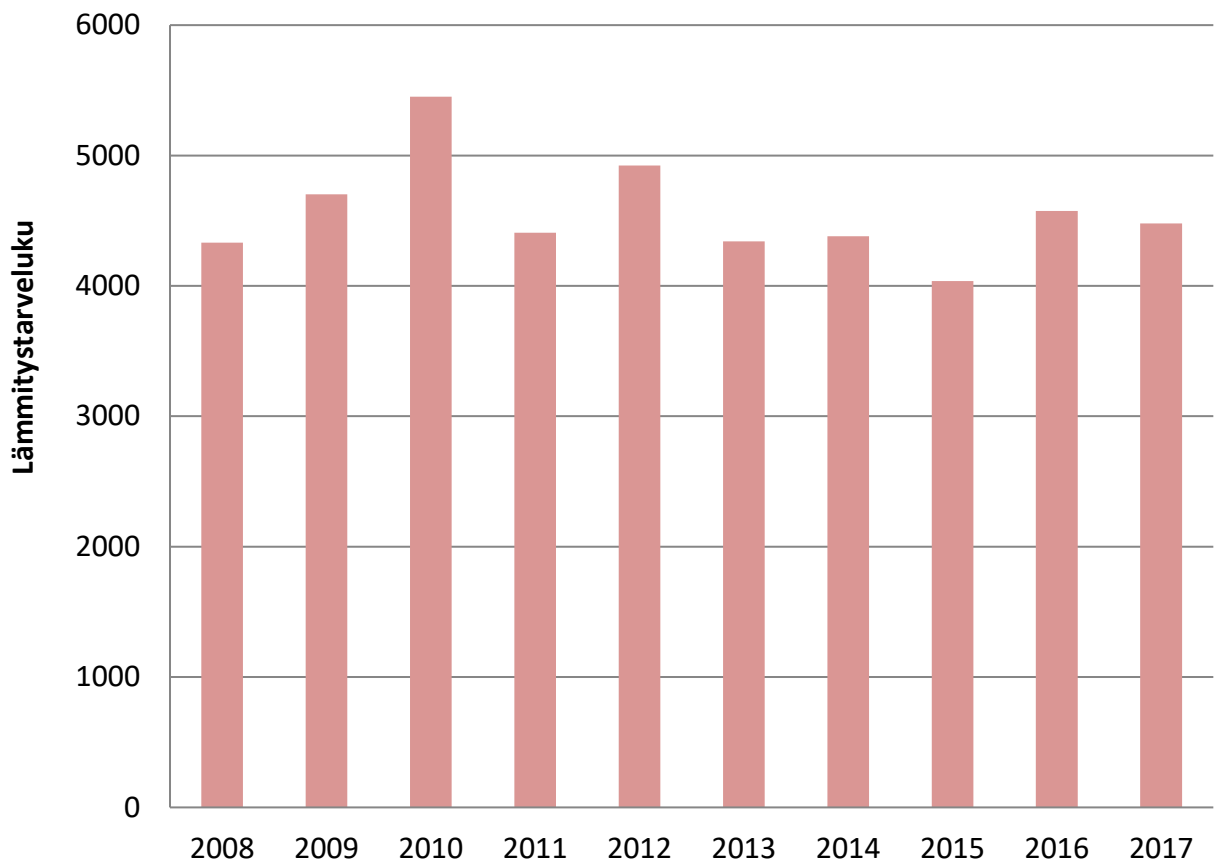
4. Rakennusten lämmitys

Suomessa huomattava osa energiankulutuksesta ja kasvihuonekaasupäästöistä aiheutuu rakennusten lämmityksestä. Kuntalaiset voivat vaikuttaa lämmityksestä aiheutuviin päästöihin esimerkiksi alentamalla sisälämpötilaa, parantamalla rakennusten energiatehokkuutta sekä toteuttamalla lämmitystapamuutoksia. Ympäristöystävällisiä, päästöjä vähentäviä lämmitysjärjestelmiä ovat esimerkiksi maalämpö, puupolttoaineet sekä aurinkokeräimet. Kunnat voivat tukea uusiutuviin energianlähteisiin siirtymistä energianeuvonnan ja tiedotuksen keinoin, esimerkiksi tarjoamalla tietoa lämmitystapamuutoksista ja uusiutuvan energian pientuotannosta. Lisäksi kunnissa voidaan vaikuttaa lämmitysenergian kulutukseen ja siitä syntyviin päästöihin omien rakennusten järkevällä lämmityksellä ja lämmityksen suunnittelulla. Rakennusten ja kunnallistekniikan fossiilisia polttoaineita korvaamalla saavutetaan päästövähennyksiä ja kustannussäästöjä.

Kaukolämmön tuottaminen lämmön ja sähkön yhteistuotantolaitoksissa on kaukolämmön energiatehokkain vaihtoehto. Päästöjä voidaan vähentää kunnassa myös käyttämällä uusiutuvaa energiaa tai teollisuuden ylijäämälämpöä. Fossiilisia polttoaineita, kuten öljyä tai kivihiiltä käytettäessä päästöt nousevat korkeiksi. Monissa CO₂-raportin kunnissa on viime vuosien aikana siirrytty käyttämään uusiutuvia energianlähteitä, kuten haketta ja muita puupolttoaineita. Niiden käyttö on korvannut esimerkiksi öljyn, maakaasun ja turpeen käyttöä. Näille kunnille on tyypillistä kaukolämmön tuotannon päästöjen suurikin vaihtelu vuosittaisen polttoainejakauman mukaan.

Myös yhdyskuntajätteen hyödyntäminen kaukolämmöntuotannon polttoaineena on viime vuosina yleistynyt merkittävästi. Kunnissa, joissa jätteenpoltolla tuotetaan kaukolämpöä, on jätteenpolton päästö kansainvälisten laskentaohjeiden mukaisesti mukana kaukolämmönkulutuksen päästöissä. Energiahyödynnettyjen yhdyskuntajätteiden sisältämät bioperäiset jakeet (kuten puu, pahvi, kartonki), vähentävät kasvihuonekaasupäästöjä, mikäli niillä korvataan fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Yhdyskuntajäte sisältää kuitenkin usein myös merkittävästi muovia. Muovi sisältää fossiilisista lähteistä peräisin olevaa hiiltä, joka vapautuu polton yhteydessä aiheuttaen päästöjä.

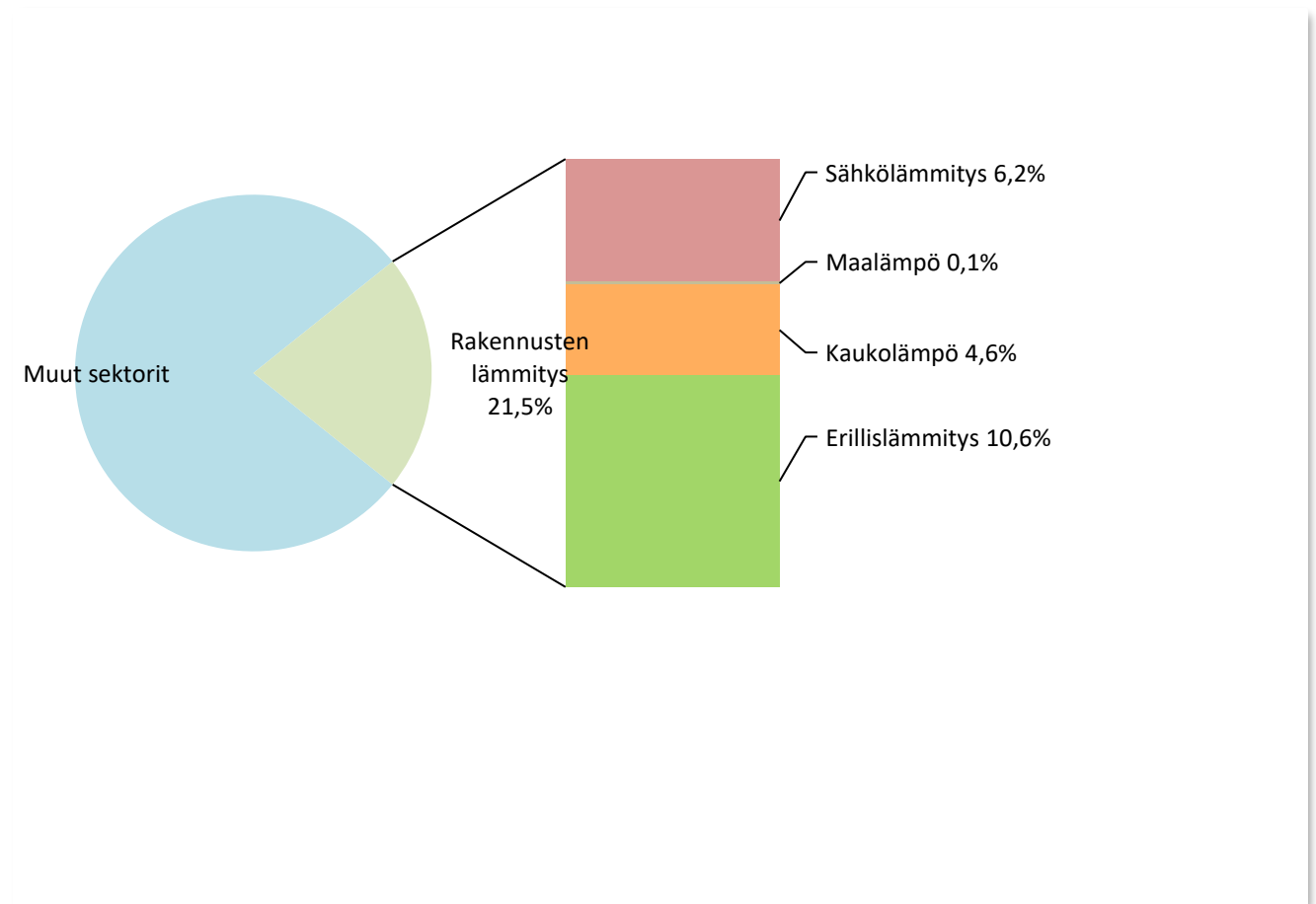
Rakennusten lämmitystarvetta eri vuosina voidaan vertailla lämmitystarveluvulla, joka lasketaan päivittäisten ulko- ja sisälämpötilojen erotuksena (ks. taulukko 1). Kuvassa 4 on esitetty Äänekosken lämmitystarveluvut vuosina 2008–2017. Kuvasta nähdään, että tällä aikavälillä lämpimin vuosi on ollut 2015 ja kylmin vuosi 2010. Lämmitystarveluvun vuosittaisen vaihtelun vaikutus päästöihin on usein suurempaa kuin vuosittaiset muutokset erillislämmitettyjen rakennusten lämmitysmuodoissa. Pidemmällä tähtäimellä muutokset rakennusten lämmitysmuodoissa näkyvät päästökehityksessä selvemmin.

Kuva 4. Äänekosken lämmitystarveluvut vuosina 2008–2017.

Öljyllä, sähköllä ja maalämmöllä lämmitettyjen rakennusten energiantarve on laskettu CO2-raportin mallilla. Laskennan lähtötietoina ovat Tilastokeskuksen rakennuskannasta saadut kuntakohtaiset rakennusten pinta-ala tiedot käyttötarkoituksen mukaan sekä kunnan vuosittainen lämmitystarve. Mallissa hyödynnetään myös Tilastokeskuksen tilastoa rakennusten lämmityksen energiankulutuksesta koko Suomessa, sekä Motiva Oy:n tietoja lämpimän käyttöveden lämmityksen energiantarpeesta rakennuksen käyttötarkoituksen mukaan.

Kuvassa 5 on esitetty Äänekosken rakennusten lämmityksen päästöjen osuus kokonaispäästöistä ilman teollisuutta vuonna 2016.

Kuva 5. Rakennusten lämmityksen päästöjen osuus kokonaispäästöistä (ilman teollisuutta) Äänekoskella vuonna 2016 ja sektorin jakautuminen eri päästölähteisiin.

Puupolttoaineen kulutus rakennusten erillislämmityksessä perustuu Metlan tilastoon polttopuun käytöstä. Puun pienkäyttöä koskeva kartoitus toteutetaan noin kymmenen vuoden välein.

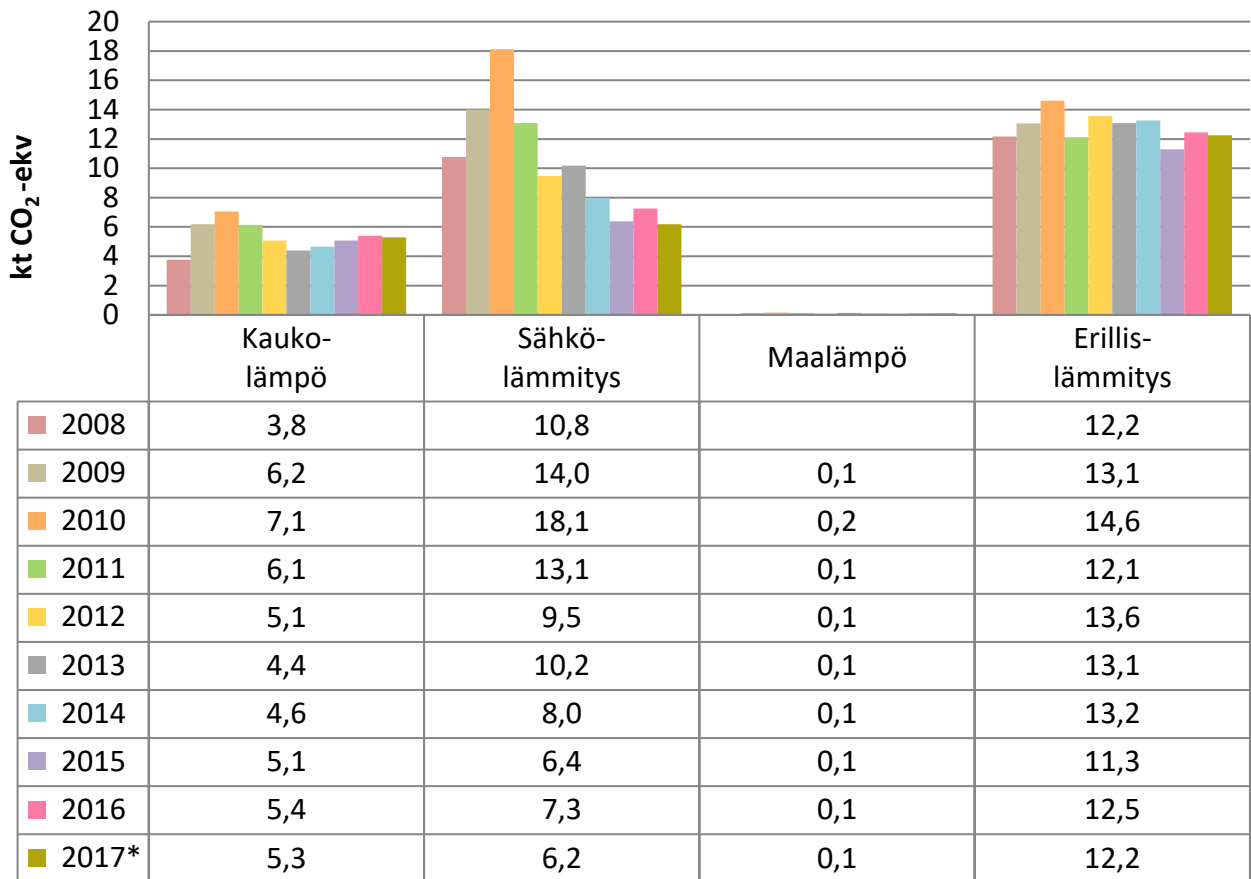
Tiedot kaukolämmön tuotannon polttoaineista on saatu Energiateollisuus ry:n kaukolämpötilastosta sekä kaukolämmön toimittajilta. Sähkön ja kaukolämmön yhteistuotannon polttoaineet on jaettu sähkölle ja kaukolämmölle hyödynjakomenetelmää käyttäen.

Rakennusten lämmityksen päästöt on laskettu perustuen polttoainekohtaisiin päästökertoimiin sekä sähkönkulutuksen päästökertoimeen. Polttoaineiden CO₂-päästöt on laskettu hyödyntäen Tilastokeskuksen polttoaineluokitusta.

Polttoaineen poltossa syntyy myös pieniä määriä CH₄- ja N₂O-päästöjä. Näiden päästöjen määrä riippuu sekä käytettävästä polttoaineesta että polttoteknologiasta. CH₄- ja N₂O-päästöt on laskettu käyttäen Kasvenermallin päästökertoimia.

Rakennusten lämmityksen päästöt vuonna 2016 olivat yhteensä 25,2 kt CO₂-ekv. Päästöt kasvoivat 10 % vuodesta 2015. Kaukolämmityksen päästöt kasvoivat 6 % vuodesta 2015 vuoteen 2016.

Rakennusten lämmityksen päästöjen kehitys Äänekoskella vuosina 2008–2017 on esitetty kuvassa 6. Kaukolämmön osalta vuoden 2017 tieto on ennakkotieto, joka on laskettu olettaen, että kaukolämmön tuotannon polttoainejakauma on sama kuin vuonna 2016. Kuvassa esitetyt maalämmön päästöt kuvaavat maalämpöpumppujen sähkönkulutuksen päästöjä. Maalämmön päästöjä tarkasteltaessa on otettava huomioon, että viime vuosina yleistyneen lämmitysmuodon tiedot eivät ole rakennuskantatilastossa välttämättä täysin ajan tasalla.

Kuva 6. Rakennusten lämmityksen päästöjen kehitys Äänekoskella vuosina 2008–2017. Vuoden 2017 tieto on ennakkotieto.

MONIPOLTTOAINEVOIMALAITOS OTETTIIN KÄYTTÖÖN NAANTALISSA

Naantalin monipolttoainevoimalaitoksen rakennustyöt alkoivat vuonna 2015 ja se otettiin käyttöön vuonna 2017. Voimalaitos korvaa osittain Naantalissa noin 50 vuotta käytössä olleen hiilivoimalaitoksen.

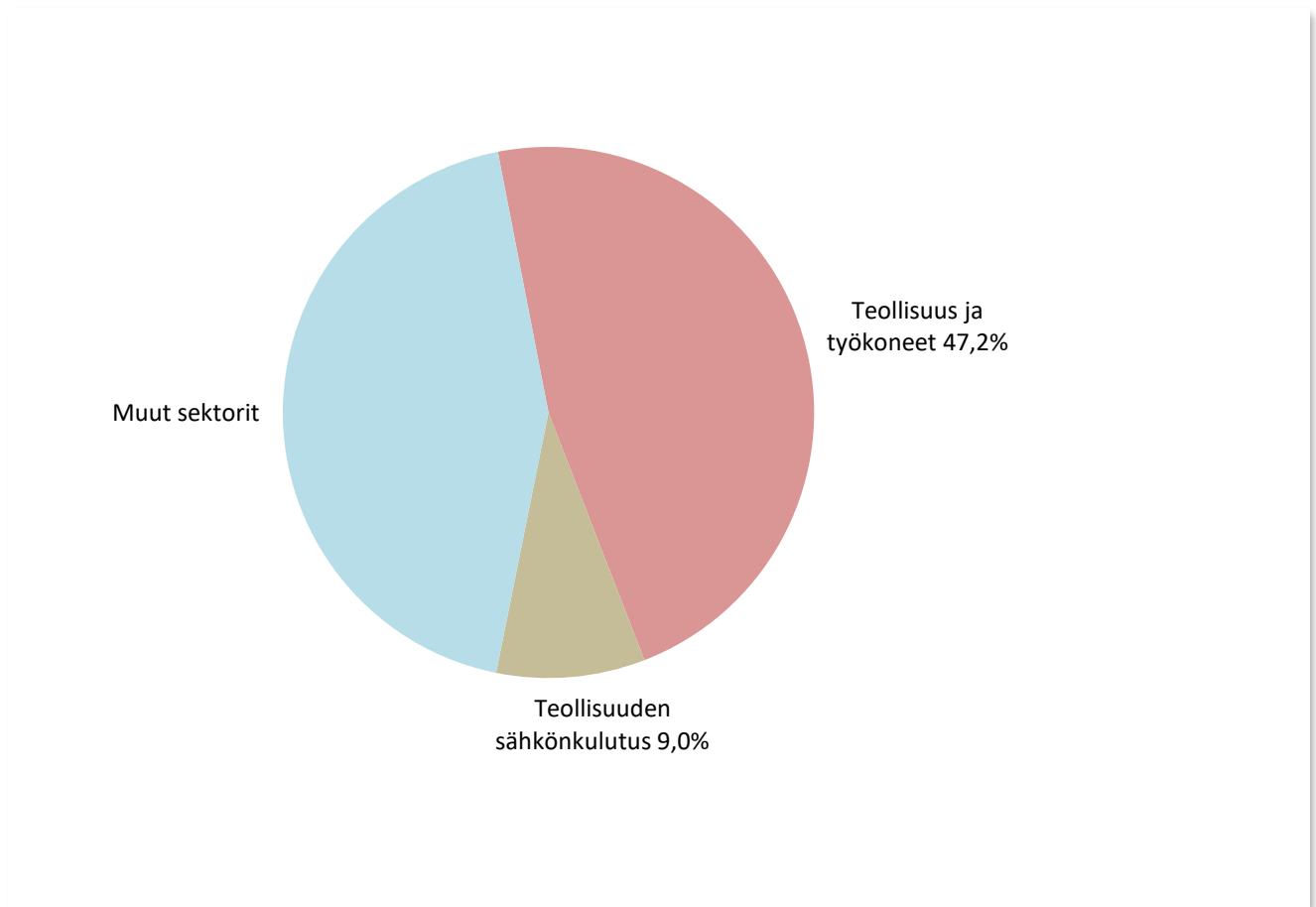
Käyttönottovaiheessa biopolttoaineen osuus käytetyistä polttoaineista on vuositasolla noin 45 prosenttia. Vuonna 2018 rakennettavan kuljetinjärjestelmän myötä biopolttoaineiden osuus nousee 60–70 prosenttiin. Uuden laitoksen valmistumisen myötä Turun seudun kaukolämmöstä lähes puolet tuotetaan uusiutuvilla energianlähteillä. Tavoitteena on, että vuoteen 2020 mennessä yli puolet sähköstä ja lämmöstä olisi tuotettu uusiutuvalla energialla.

Turun Seudun Energian mukaan laitos tulee vähentämään energiantuotannon hiilidioksidipäästöjä 420 000 tonnia vuodessa vuonna 2018.

Lähde: Turun Seudun Energiantuotanto Oy

5. Teollisuus ja työkoneet

Kuvassa 7 on esitetty teollisuuden päästöjen osuus (56,2 %) Äänekosken kokonaispäästöistä vuonna 2016.

Kuva 7. Teollisuuden päästöjen osuus kokonaispäästöistä Äänekoskella vuonna 2016 ja sektorin jakautuminen eri päästölähteisiin.

Teollisuuden ja työkoneiden päästöt on laskettu perustuen teollisuuden käyttämiin polttoaineisiin, öljyn myyntimääriin sekä teollisuuden sähkönkulutukseen. Teollisuuden käyttämien polttoaineiden määrät on saatu ympäristöhallinnon VAHTI-tietokannasta sekä yrityskyselyillä. Bensiinikäyttöisten työkoneiden polttoaineenkulutus ja päästöt on laskettu käyttäen VTT:n TYKO-mallia².

Öljyn myyntimäärät saatiin Öljy- ja biopolttoaineala ry:stä. Kevyttä polttoöljyä käytetään teollisuuden ja lämmityksen lisäksi myös diesel-käyttöisissä työkoneissa, raideliikenteessä, vesiliikenteessä ja maatalouden polttoaineena (esimerkiksi maatalousrakennukset ja kuivurit). Kevyen ja raskaan polttoöljyn käyttö työkoneissa ja muissa käyttökohteissa on laskettu vähentämällä kuntaan toimitetuista määristä rakennusten erillislämmitykseen, kaukolämmitykseen sekä teollisuuden tuotantoon käytetyt polttoainemäärät.

Teollisuuden sähkönkulutustiedot saatiin Energiateollisuus ry:n tilastosta sekä teollisuuslaitoksille tehdyillä yrityskyselyillä. Teollisuuden sähkönkulutuksen päästöt lasketaan vähentämällä Energiateollisuus ry:n tilastoimasta teollisuuden sähkönkulutuksesta teollisuuden omaan käyttöön tuottama sähkö. Tätä

² VTT 2017, TYKO 2016, <http://lipasto.vtt.fi/tyko/index.htm>

menetelmää käyttämällä teollisuuden sähkönkulutuksen päästöissä otetaan huomioon ainoastaan teollisuuden ostosähkö. Teollisuuden sähkönkulutuksen päästö on laskettu käyttäen valtakunnallista sähkönkulutuksen päästökerrointa.

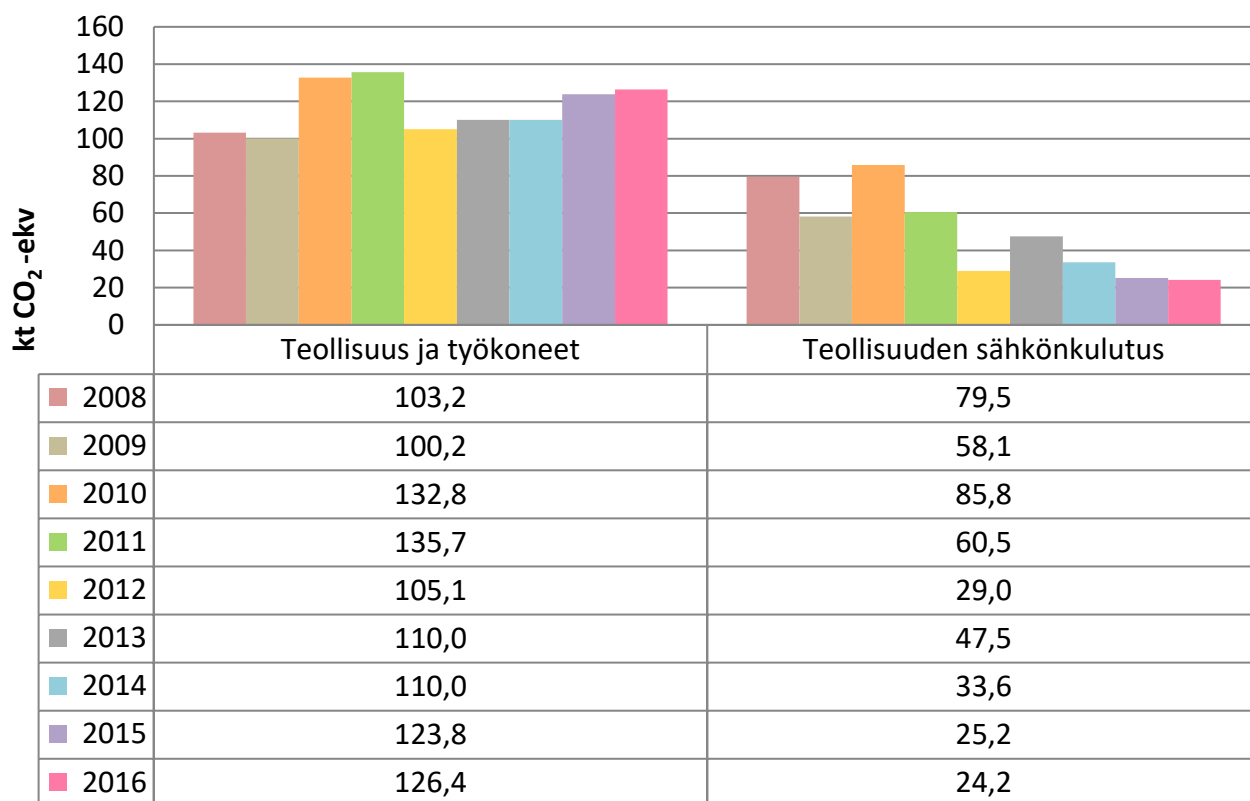
Äänekoskella vuosina 2008–2016 käytettyjen polttoaineiden määrät teollisuudessa ja työkoneissa sekä teollisuuden sähkönkulutus on esitetty taulukossa 4. Teollisuuden ja työkoneiden energiankulutus ei ole vaihdellut merkittävästi aikavälillä 2008–2016. Vuodesta 2015 vuoteen 2016 teollisuuden ja työkoneiden energiankulutus kasvoi 5 %. Teollisuuden sähkönkulutus puolestaan on vaihdellut vuosien välillä enemmän. Verrattaessa vuotta 2016 vuoteen 2008 teollisuuden sähkönkulutus on laskenut lähes 50 %. Vuodesta 2015 vuoteen 2016 teollisuuden sähkönkulutus laski 6 %.

Taulukko 4. Teollisuuden energiankulutus Äänekoskella vuosina 2008–2016.

Teollisuuden energiankulutus	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Teollisuus ja työkoneet (GWh)	3502	3343	3860	3754	3516	3890	3615	3450	3607
Teollisuuden sähkönkulutus (GWh)	462	300	371	329	237	309	261	257	241

Kuvassa 8 on esitetty Äänekosken teollisuuden ja työkoneiden sekä teollisuuden sähkönkulutuksen päästöt vuosina 2008–2016. Vuonna 2016 teollisuuden ja työkoneiden päästöt pysyivät lähes samalla tasolla kuin vuonna 2015. Vuoteen 2008 verrattuna teollisuuden ja työkoneiden päästöt ovat kasvaneet 23 %.

Teollisuuden sähkönkulutuksen päästöt ovat laskeneet 69 % vuodesta 2008 vuoteen 2016. Sähkönkulutuksen päästöihin vaikuttaa sähkön päästökerroin, minkä vuoksi sähkön päästöt eivät suoraan seuraa sähkönkulutuksessa tapahtuvia muutoksia.

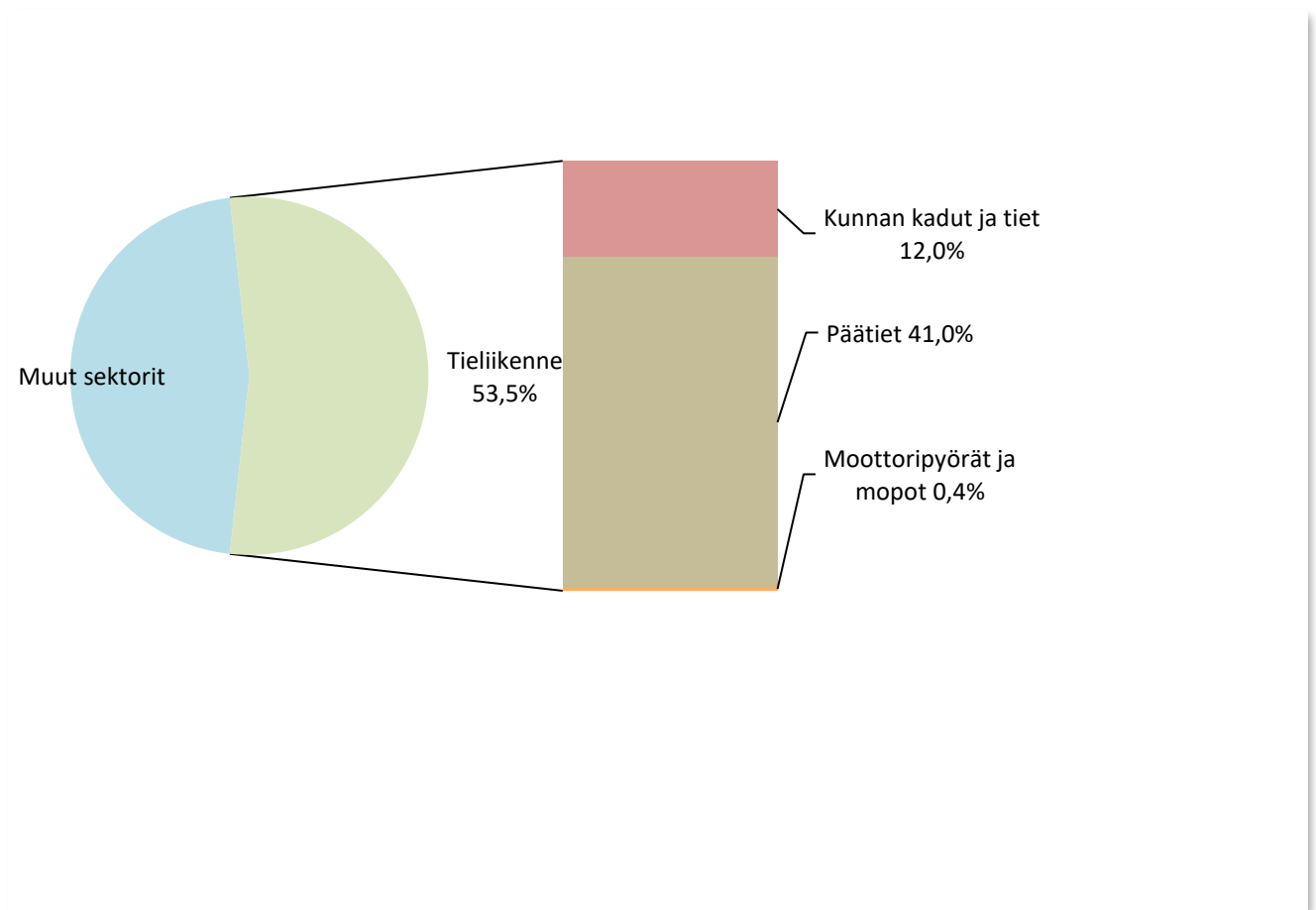

Kuva 8. Teollisuuden ja työkoneiden sekä teollisuuden sähkönkulutuksen päästöjen kehitys Äänekoskella vuosina 2008–2016.

6. Tieliikenne

Liikenteestä aiheutuu noin viidennes Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Päästöjen lisäksi ympäristöhaasteita aiheuttavat ilmanlaadun heikkeneminen, melu ja vaikutukset pohjavesiin. Kunnat voivat vaikuttaa tieliikenteen päästöihin tukemalla joukko- ja kevyttä liikennettä, autokannan uudistumista sekä vähäpäästöistä ajoneuvoteknologiaa. Vähäpäästöisten autojen yleistymiseen kunnissa voidaan vaikuttaa esimerkiksi varaamalla niille pysäköintipaikkoja ja alentamalla niiden pysäköintimaksuja. Kuntalaiset puolestaan voivat vähentää liikenteen päästöjä suosimalla joukkoliikennettä sekä kävelyä ja pyöräilyä ja välttämällä turhia ajomatkoja. Moniautoisissa talouksissa useamman ajoneuvon tarpeellisuutta voidaan harkita. Useamman auton tarve pienenee esimerkiksi kimpakyytejä suosimalla.

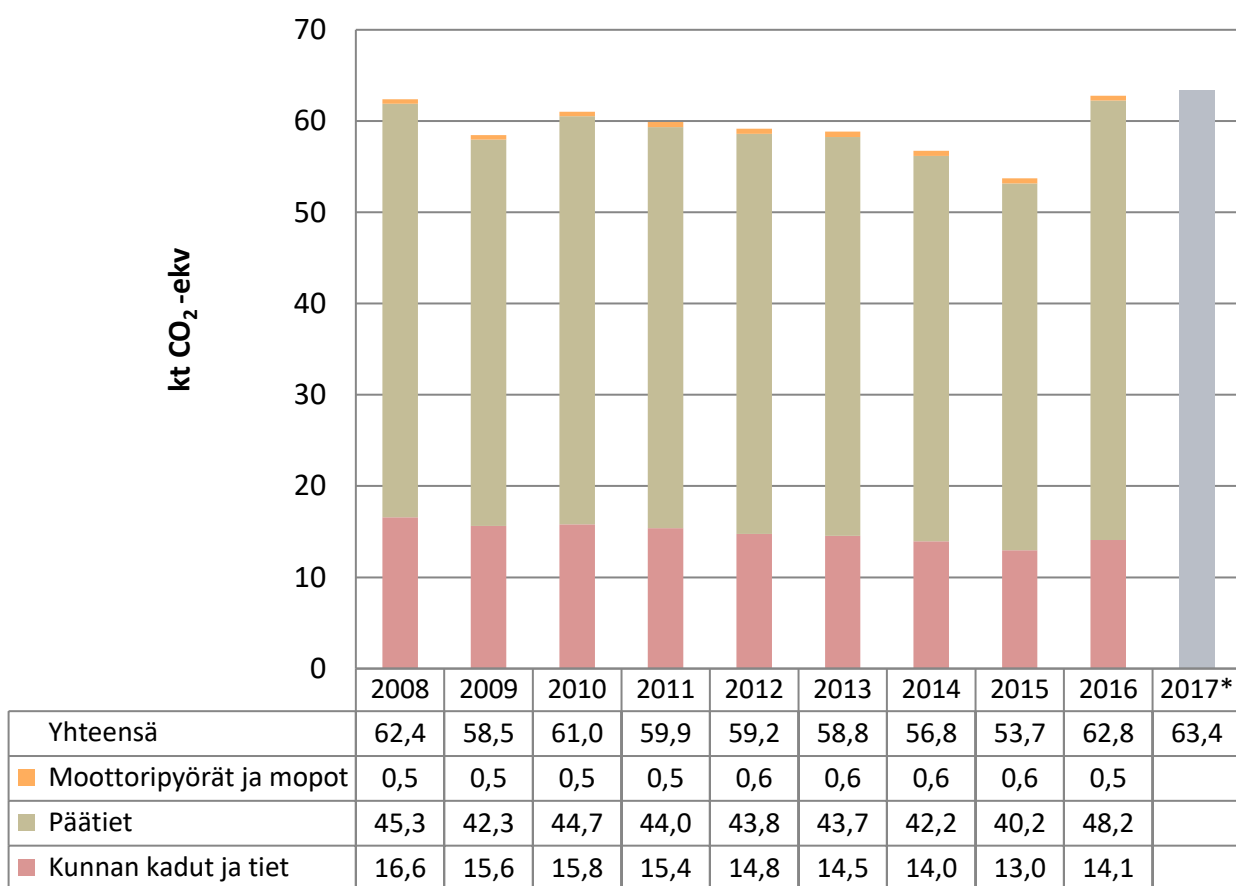
Kuvassa 9 on esitetty tieliikenteen päästöjen osuus Äänekosken kokonaispäästöistä ilman teollisuutta vuonna 2016.

Kuva 9. Tieliikenteen päästöjen osuus kokonaispäästöistä (ilman teollisuutta) Äänekoskella vuonna 2016 ja sektorin jakautuminen eri päästölähteisiin.

Tieliikenteen päästölaskenta perustuu VTT:n LIISA-malliin³, jossa lasketaan päästöt eri ajoneuvotyypeille ja tieluokille. LIISA-malli on yksi VTT:n LIPASTO järjestelmän viidestä mallista. Mallilla tuotetaan Suomen viralliset vuosittaiset päästömäärät EU:lle, YK:lle ja Suomen tilastoihin. Laskenta perustuu kahteen pääelementtiin, autokohtaisiin vuosisuoritteisiin (km/a) ja suoritekohtaisiin päästökertoimiin (g/km). Kuntakohtaisessa laskennassa maantiesuoritteen lähtökohtana on Liikenneviraston ilmoitus maantiesuoritteesta kunnittain. Katusuorite jaetaan kunnille niiden väkiluvun suhteessa, lukuun ottamatta suurimpia kaupunkeja, joiden osalta katuliikennesuoritteesta on tarkempaa tietoa. Mallissa käytettyihin päästökertoimiin vaikuttavat polttoaineiden bio-osuudet. Polttoaineiden bio-osuudet laskivat huomattavasti vuodesta 2015 vuoteen 2016, mikä johti tieliikenteen päästöjen kasvuun lähes kaikissa kunnissa. Biopolttoaineiden osuus polttoaineissa on vähentynyt, koska niitä koskevaa jakeluvuorotetta on toteutettu lainsäädännön antaman mahdollisuuden mukaan etupainotteisesti.

Tieliikenteen päästöt Äänekoskella vuosina 2008–2017 on esitetty kuvassa 10. Autojen (henkilö- ja pakettiautot, kuorma-autot ja linja-autot) päästöt on esitetty pääteille ja kunnan kaduille ja teille. Moottoripyörien ja mopojen päästöt on esitetty erikseen. Tieliikenteen päästöt kasvoivat 17 prosenttia vuodesta 2015 vuoteen 2016.

Kuva 10. Tieliikenteen päästöt Äänekoskella vuosina 2008–2017. Vuoden 2017 tieto on ennakkotieto, joka perustuu liikennemäärien muutoksiin kunnan alueella.

³ VTT 2017: LIISA 2016, <http://lipasto.vtt.fi/inventaario.htm>

KAUPUNKIAUTOKOKEILU KOTKASSA

Kotkassa vuoden 2017 alussa käynnistyneessä kokeilussa kokeillaan henkilöautojen yhteiskäyttöä. Kokeilu toteutetaan kahdella kaupungin omistamalla sähköautolla. Autot ovat päivisin kaupungin käytössä ja iltaisin ja viikonloppuisin vapaaehtoisen testiryhmän käytössä. Kokeilun tavoitteena on tehostaa kaupungin autojen käyttöä ja edistää ympäristöystävällistä autoilua. Lisäksi sillä pyritään täydentämään joukkoliikennettä, kevyttä liikennettä ja muita liikkumispalveluja.

Kaksi vuotta kestävään kokeiluun on valittu noin 50 kaupunkilaista ja muutamia yrityksiä. Mikäli kokeilu on onnistunut, voidaan kaupunkiautotoimintaa laajentaa Kotkassa.

Kotkan kaupungin lisäksi kokeilussa ovat mukana OP Kulku-palvelu, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, kotkan Energia, Karhu Voima ja Cursor.

Lähde: YLE, Kymen Sanomat

7. Maatalous

Maataloudesta aiheutuu noin 10 prosenttia Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Maatalouden päästöt aiheutuvat eläinten ruuansulatuksesta, lannasta sekä peltoviljelystä. Merkittävimmät päästöt aiheutuvat maaperään lannoitteena lisätystä typestä sekä tuotantoeläinten ruuansulatuksesta. Nykyisellä tasolla maatalouden päästöt ovat pysyneet jo yli kymmenen vuoden ajan mutta verrattaessa päästöjä vuoden 1990 tasoon päästöt ovat laskeneet noin 14 prosenttia. Päästöjen väheneminen johtuu pääasiassa väkilannoitteiden käytön vähenemisestä. Päästöjen laskuun on lisäksi vaikuttanut maatalouden rakennemuutos, josta on seurannut tilojen lukumäärän lasku, tilakoon kasvu ja muutokset kotieläinten määrissä. Esimerkiksi nautojen ruuansulatuksen päästö ovat laskeneet nautojen määrän vähenemisen myötä. Myös viljan viljelyala ja tuotanto ovat hiukan pienentyneet viimeisten parinkymmenen vuoden aikana.

Maatilojen kasvihuonekaasupäästöihin voidaan vaikuttaa siirtymällä uusiutuvan energian käyttöön, huolehtimalla peltomaan rakenteesta ja kasvattamalla peltojen hiilinieluja. Suosimalla typensitojakasveja teollisen typpilannoitteen sijaan voidaan vähentää lannoiteteollisuuden päästöjä. Lannan varastointi- ja käsittelytapoja suunnittelemalla ravinteet saadaan tehokkaammin kiertoon ja kasvien käyttöön, ilmaan haihtumisen sijaan. Kiertotalous on ollut näkyvästi esillä viime vuosina ja se on tärkeä osa useiden ympäristöongelmien ratkaisua.

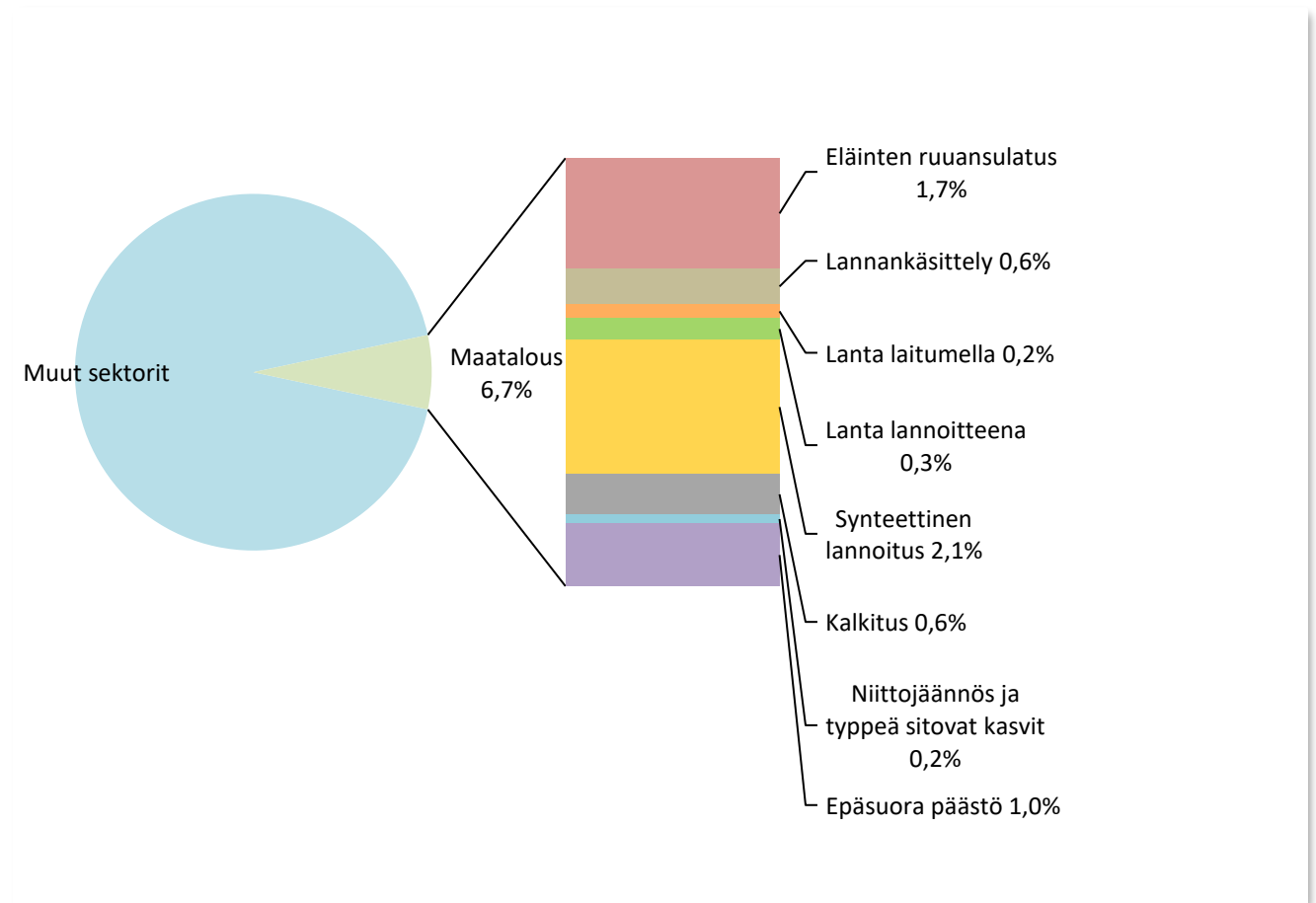
Eläinten ruuansulatuksen ja lannankäsittelyn päästöt on laskettu perustuen eläinten lukumäärään sekä Suomen kasvihuonekaasuinventaarion eläintyyppikohtaisiin päästökertoimiin. Laskennassa ovat mukana seuraavat eläintyytit: nautaeläimet (5 eri luokkaa), hevoset, ponit, lampaat, vuohet, siat, porot ja siipikarja (6 eri luokkaa).

Eläinten lukumäärätiedot on saatu Maaseutuviraston (Mavi) maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä ja Suomen Hippos ry:stä.

Peltoviljelystä aiheutuu N_2O -päästöjä, sillä pieni osa pelloille lisätystä typestä muodostaa N_2O :ta. Päästölaskennassa ovat mukana synteettinen typpilannoitus, lannan käyttö lannoitteena, kasvien niittojäännyksien ja typpeä sitovat kasvit. Lisäksi laskennassa ovat mukana peltojen kalkituksen CO_2 -päästö, sekä epäsuorat N_2O -päästöt muiden typpiyhdisteiden laskeuman sekä typen huuhtouman seurauksena.

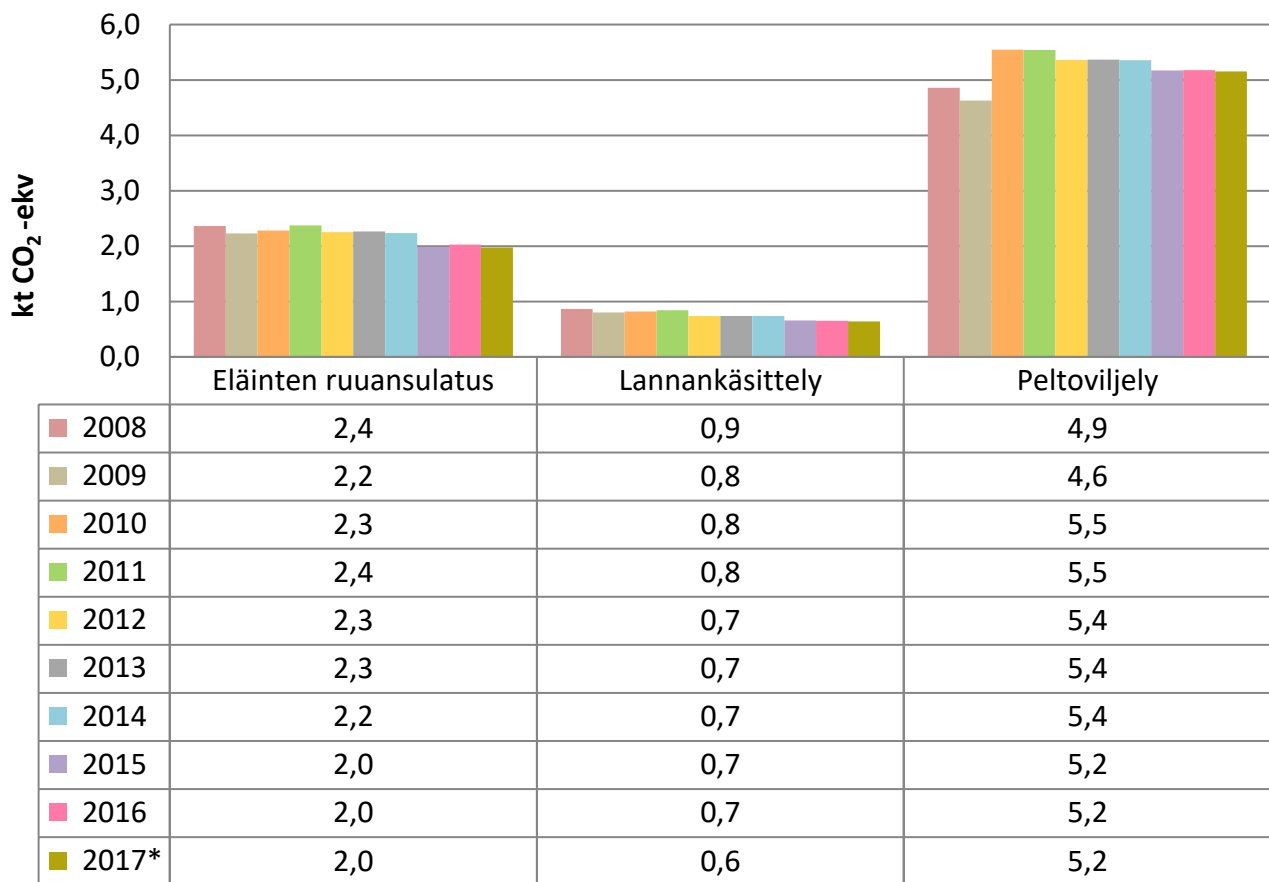
Peltoviljelyn päästölaskennan pohjana ovat Maaseutuvirasto Mavin viljelypinta-ala tiedot seuraaville kasveille: apilansiemen, herne, kaura, kevätvehnä, kukkakaali, lanttu, ohra, peruna, porkkana, punajuuri, ruis, seosvilja, sokerijuurikas, syysvehnä, tarhaherne, valkokaali ja öljykasvit. Lisäksi on käytetty tietoa koko viljelypinta-alasta. Päästöt on laskettu käyttäen Suomen kasvihuonekaasuinventaarion menetelmiä.

Kuvassa 11 on esitetty maatalouden osuus Äänekosken kokonaispäästöistä ilman teollisuutta vuonna 2016.

Kuva 11. Maatalouden päästöjen osuus kokonaispäästöistä (ilman teollisuutta) Äänekoskella vuonna 2016 ja sektorin jakautuminen eri päästölähteisiin.

Kuvassa 12 on esitetty maatalouden päästöjen kehitys vuosina 2008–2017.

Kuva 12. Maatalouden päästöjen kehitys Äänekoskella vuosina 2008–2017 jaettuna eläinten ruuansulatuksen, lannankäsittelyn ja peltoviljelyn päästöihin.

KASVISRUOKAA KOULULAISTEN MAKUUN

Suomen ympäristökeskuksen hankkeessa testataan kasvisruoan houkuttelevuuden lisäämistä kouluruokailussa. Hanke tavoittelee uudenlaisen yhteistyön kehittämistä ja oppimista oppilaiden, koulun, ruokapalveluiden ja vanhempien kesken. Yksi kasviruokien kokeilukaupungeista on Jyväskylä.

Kokeilut pohjautuvat uusiin kouluruokasuosituksiin, jotka kehottavat vähentämään punaisen lihan ja lihajalosteiden käyttöä sekä lisäämään sesonginmukaisten kasvien käyttöä. Kasvien lisäämistä perustellaan terveys- ja ympäristöhyödyillä.

Jyväskylässä kasvisruokaan on panostettu jo viisi vuotta ja kasvisruoan kulutus on koko ajan kasvanut. Uusia ruokia on pyritty kehittämään niin, että ne maistuisivat lapsille ja nuorille ja nousisivat aidosti toiseksi vaihtoehdoksi kouluruokalistalle. Kasvisnuudeliwokki onkin yksi uusista kouluruokahiteistä Jyväskylässä!

Lähde: YLE

8. Jätehuolto

Jätehuollon päästöt koostuvat kiinteän jätteen kaatopaikkasijoituksesta ja laitoskompostoinnista, sekä jäteveden käsittelystä. Noin puolet kaikista metaanipäästöistä syntyy kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoilla. Kaatopaikkojen metaanipäästöjä voidaan vähentää edistämällä eloperäisen jätteen kompostointia tai mädättämistä. Mädättämisessä syntynyt biokaasu voidaan käyttää liikenteen tai energiantuotannon polttoaineena. Tämä vähentää sekä kaatopaikkasijoituksen että kaukolämmöntuotannon päästöjä.

Yhdyskuntajätteen sijoittaminen kaatopaikoille on vähentynyt voimakkaasti viime vuosina. Vain noin kolme prosenttia yhdyskuntajätteestä sijoitettiin kaatopaikalle vuonna 2016. Nykyään jäte hyödynnetään joko energiakäytössä tai materiaalina. Energiakäyttö on viime vuosina ollut vallitseva käsittelytapa ja jätteestä on lyhyessä ajassa tullut merkittävä polttoaine kaukolämmön tuotannossa. Kunnissa, joissa jätteenpoltolla tuotetaan kaukolämpöä, on jätteenpolton päästö mukana kaukolämmönkulutuksen päästössä.

Vuosituhanne vaihteen jälkeen yhdyskuntajätteen määrä Suomessa on ollut noin 2,4–2,8 miljoonaa tonnia vuosittain. Asukasta kohti laskettuna määrä on vakiintunut noin viiteensataan kiloon vuodessa. Kuntalaiset voivat vaikuttaa jätehuollon päästöihin vähentämällä jätteen syntyä ja tehostamalla lajittelua ja kierrätystä. Erityisesti palvelutoimialoilta, kuten kaupasta, kertyvien kuitupakkausten materiaalihyödyntämisaste on korkea. Biojätteen määrän vähenemiseen vaikutetaan esimerkiksi ruuan hävikkiä pienentämällä.

Kaatopaikalla osa orgaanisesta jätteestä hajoaa anaerobisesti vuosien ja vuosikymmenien kuluessa tuottaen metaania. Hajoavia jätejakeita ovat esimerkiksi elintarvikejäte, puutarhajäte, paperi ja pahvi. Sen sijaan esimerkiksi muovit, lasi ja metalli eivät hajoa kaatopaikalla lainkaan. Kaatopaikoilla osa orgaanisestakin jätteestä jää hajoamatta ja varastoituu kaatopaikalle pitkäksi ajaksi.

Kaatopaikan ratkaisulla voidaan vaikuttaa metaanipäästöjen syntyyn. Kaatopaikkakaasun talteenotolla saadaan muodostunutta metaania talteen, ja sitä voidaan hyödyntää energiana tai polttaa soih tupolttona, jolloin metaani palaa hiilidioksidiksi. Kaatopaikan hapettavan pintakerroksen avulla voidaan osa metaanista hapettaa hiilidioksidiksi.

Kaatopaikalla muodostuvan metaanin määrää arvioidaan dynaamisella mallilla, joka ottaa huomioon eri vuosina kaatopaikalle sijoitetut jätemäärät, jätteen tyypin, kaatopaikkakaasun talteenoton ja hapettumisen pintakerroksessa. Suomen ympäristökeskus (SYKE) on kehittänyt tätä tarkoitusta varten jäteyhtiöille laskentamallin.

Toiminnassa olevien yhdyskuntajätteen kaatopaikkojen päästötiedot perustuvat jätehuoltoyhtiön päästöarvioon. Syntypaikkaperusteista laskentaa varten kaatopaikkojen päästöt jaettiin jätehuoltoyhtiön toiminta-alueen kunnille asukasluvun suhteessa, sillä tietyn alueen kuntien asukaskohtaiset jätemäärät eivät yleensä vaihtele merkittävästi.

Äänekoskella sijaitsevan Metsä Botnian kaatopaikan päätötiedot saadaan Euroopan ympäristökeskuksen EEA:n (European Environment Agency) ylläpitämästä tietokannasta.

Kompostoinnin päästöt laskettiin perustuen VAHTI-tietokannan tietoihin kompostointilaitoksissa käsitellyistä jätejakeista. Päästöt laskettiin käyttäen Suomen kasvihuonekaasuinventaarion päästökertoimia. Useiden kuntien yhteisten kompostointilaitosten päästöt jaettiin kunnille asukasluvun suhteessa.

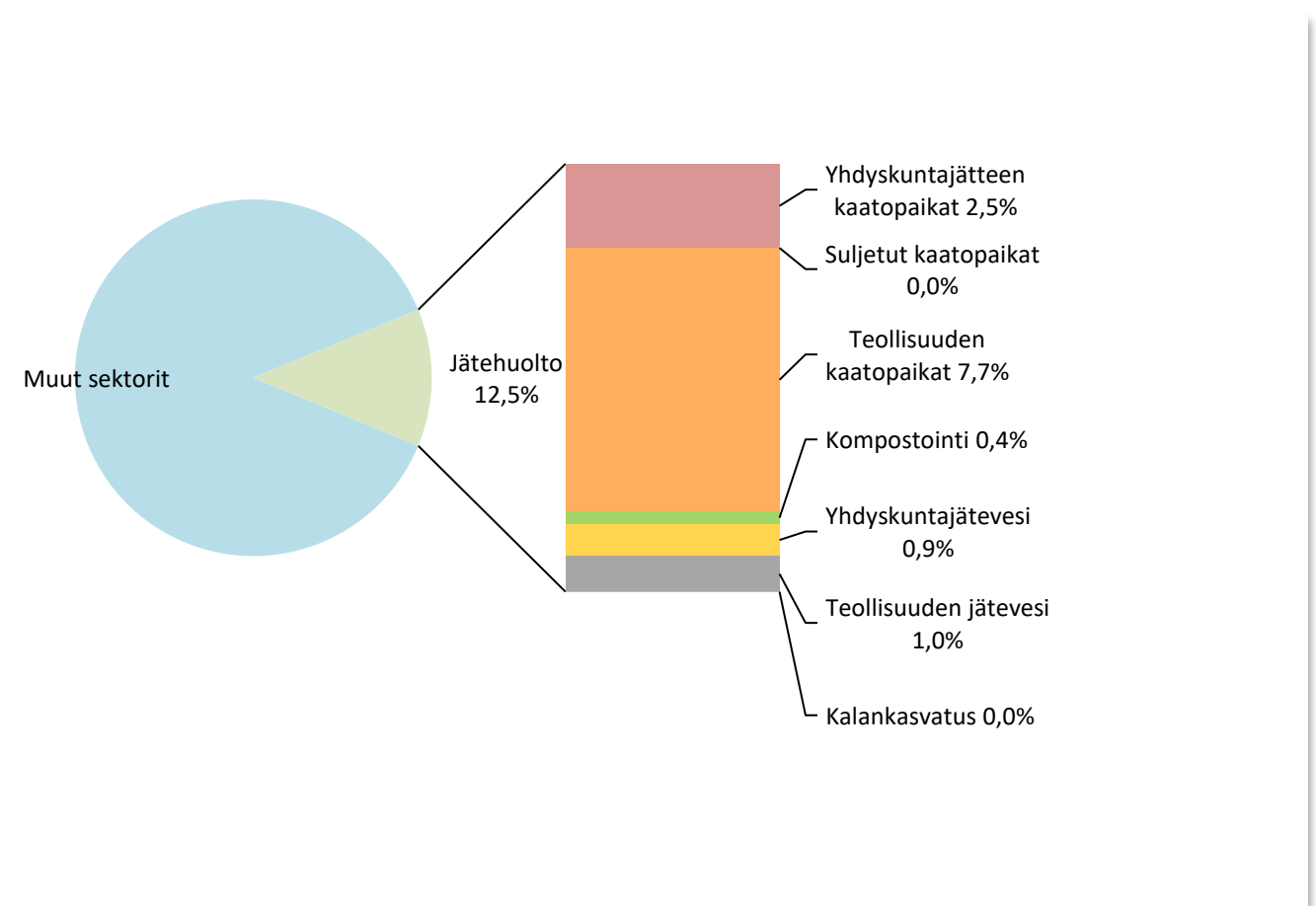
Jäteveden käsittelystä syntyy CH₄- ja N₂O-päästöjä. Yhdyskuntajäteveden CH₄-päästöjen laskenta perustuu jätevedenkäsittelylaitoksille saapuvan orgaanisen aineksen (BOD7) kuormaan, ja N₂O-päästöjen laskenta jätevedenpuhdistamojen typpikuormaan vesistöihin. Nämä tiedot on saatu VAHTI-järjestelmästä, ja päästöt on

laskettu käyttäen Suomen kasvihuonekaasuinventaarion menetelmiä. Useiden kuntien yhteisten jätevedenpuhdistamoiden tapauksessa päästöt on jaettu kunnille puhdistamolle saapuvan jätevesikuorman suhteessa.

Yhdyskuntajäteveden puhdistamoiden piiriin kuulumattomien asukkaiden jätevedenkäsittelyn päästöt on laskettu perustuen haja-asutusalueiden väkilukuun käyttäen Suomen kasvihuonekaasuinventaarion menetelmiä. CH₄-päästö perustuu asukaskohtaiseen keskimääräiseen orgaanisen aineksen kuormaan, ja N₂O-päästö keskimääräiseen proteiininkulutukseen ja proteiinin typpisisältöön.

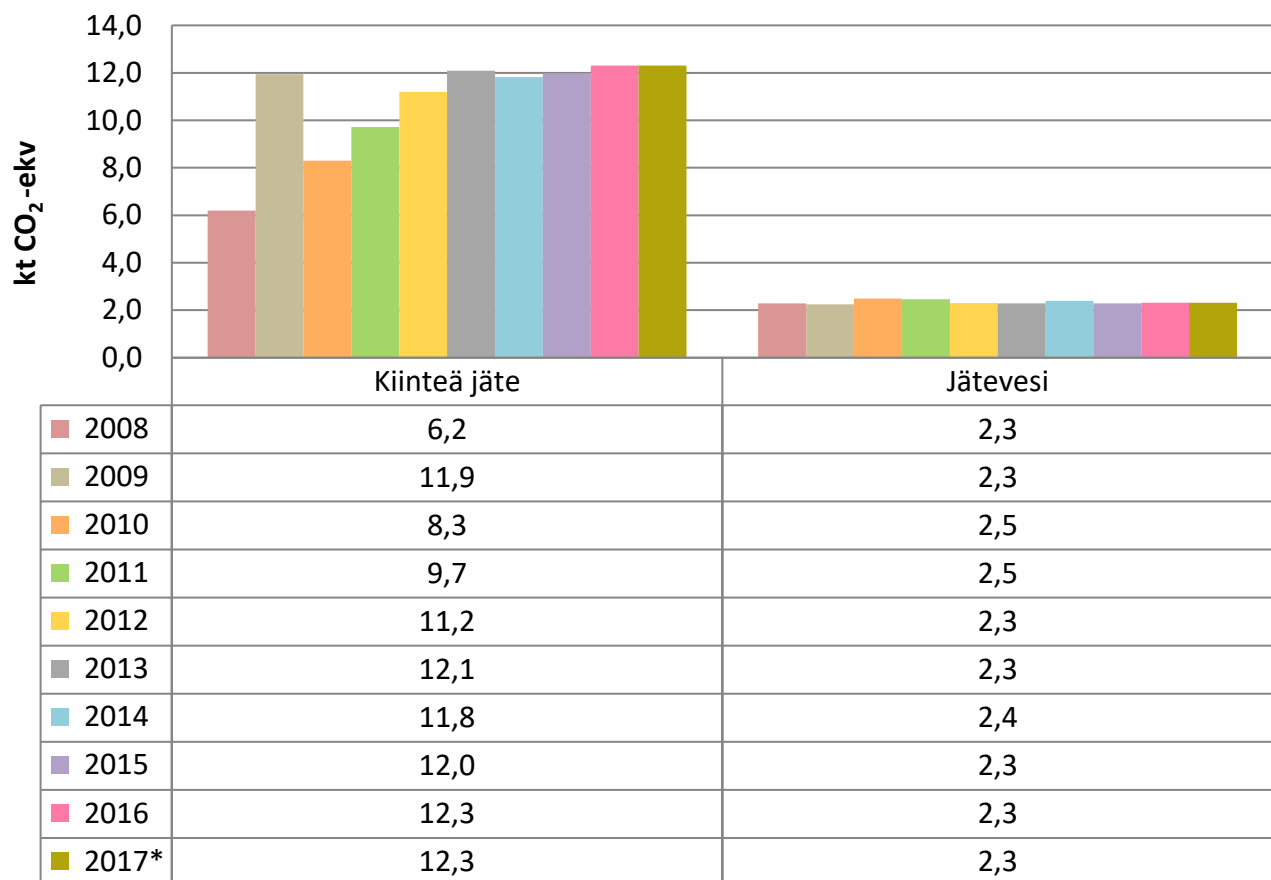
Teollisuuden jätevedenkäsittelyn päästöjen laskenta perustuu jätevedenkäsittelylaitosten orgaanisen aineksen (COD) sekä typen kuormitukseen vesistöihin. Myös tämä tieto on saatu VAHTI-järjestelmästä, ja päästöt on laskettu käyttäen Suomen kasvihuonekaasuinventaarion menetelmiä.

Kuvassa 13 on esitetty jätehuollon osuus Äänekosken kokonaispäästöistä ilman teollisuutta vuonna 2016.

Kuva 13. Jätehuollon päästöjen osuus kokonaispäästöistä (ilman teollisuutta) Äänekoskella vuonna 2016 ja sektorin jakautuminen eri päästölähteisiin.

Jätehuollon päästöjen kehitys Äänekoskella vuosina 2008–2017 on esitetty kuvassa 14. Vuoden 2017 ennakkotietona on vuoden 2016 tieto.

Kuva 14. Jätehuollon päästöjen kehitys Äänekoskella vuosina 2008–2017. Vuoden 2017 ennakkotietona on vuoden 2016 tieto.

CIRCWASTE – MATERIAALIT KIERTOON

”CIRCWASTE – Kohti kiertotaloutta” on Suomen ympäristökeskuksen koordinoima seitsenvuotinen hanke, jonka tavoitteita ovat materiaalivirtojen tehokas käyttö, jätteen synnyn ehkäisy sekä materiaalien kierrätyksen edistäminen. Hanketta rahoittaa suurelta osin Euroopan Unionin LIFE-ohjelma.

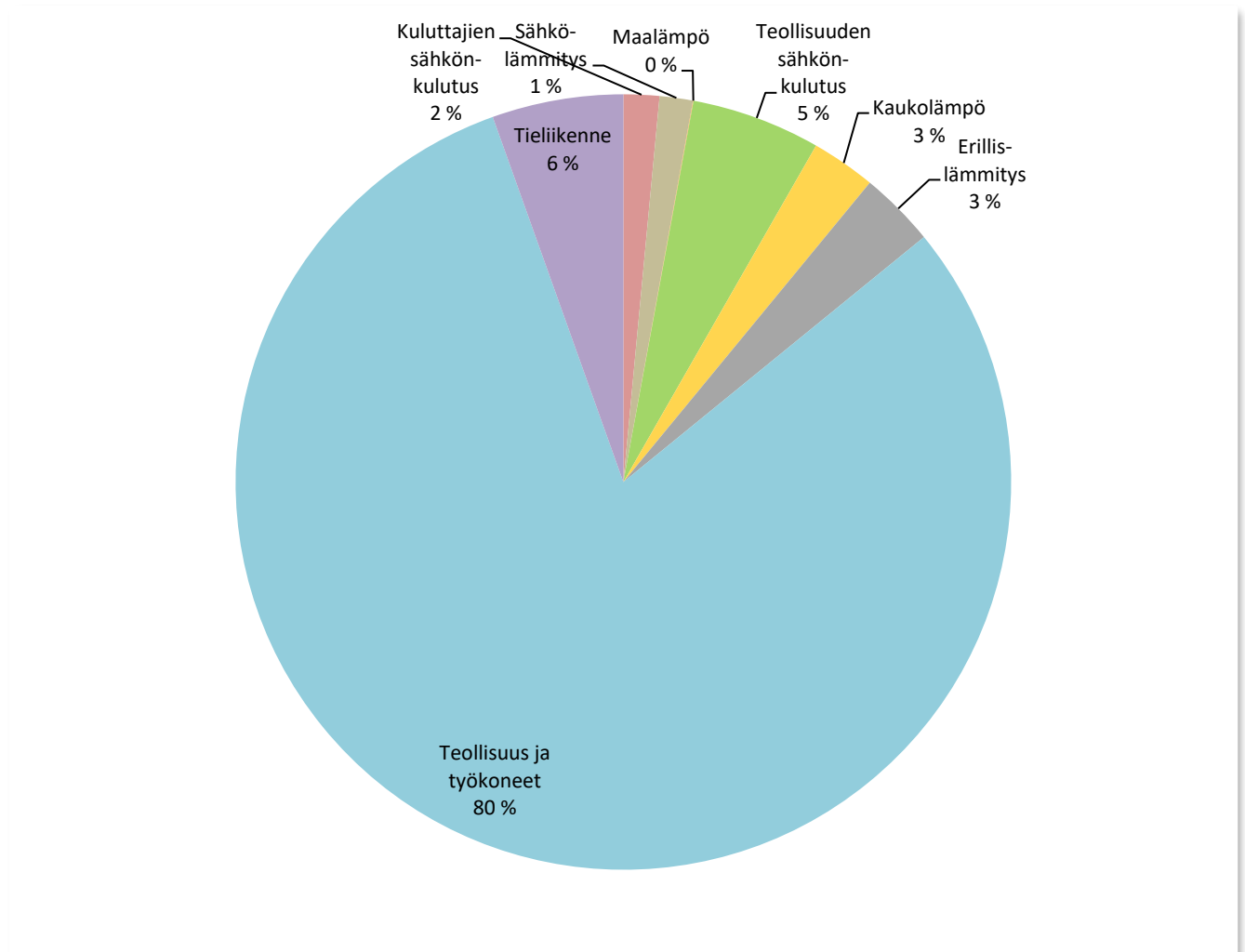
CIRCWASTE-hanketta toteutetaan laajasti ympäri Suomea lähes kahdenkymmenen pilottihankkeen kautta. Toimintaa on erityisesti Varsinais-Suomen, Satakunnan, Keski-Suomen, Etelä-Karjalan ja Pohjois-Karjalan alueilla. Kierrätyspuistojen kehittäminen, uusien kierrätystoimintojen kehittäminen, muovijakeiden uudelleenkäyttäminen, ylijäämäruoan jakelun kehittäminen ja biokaasun tuotanto ovat muutamia esimerkkejä hankkeista, jotka toteutettavista osahankkeista.

Hankkeen puitteissa toimii lisäksi Suomen ympäristökeskuksen ja Motivan perustama kiertotalouden palvelukeskus, joka tarjoaa asiantuntijatukea alueellisille toimijoille.

Lähde: materiaalikiertoon.fi

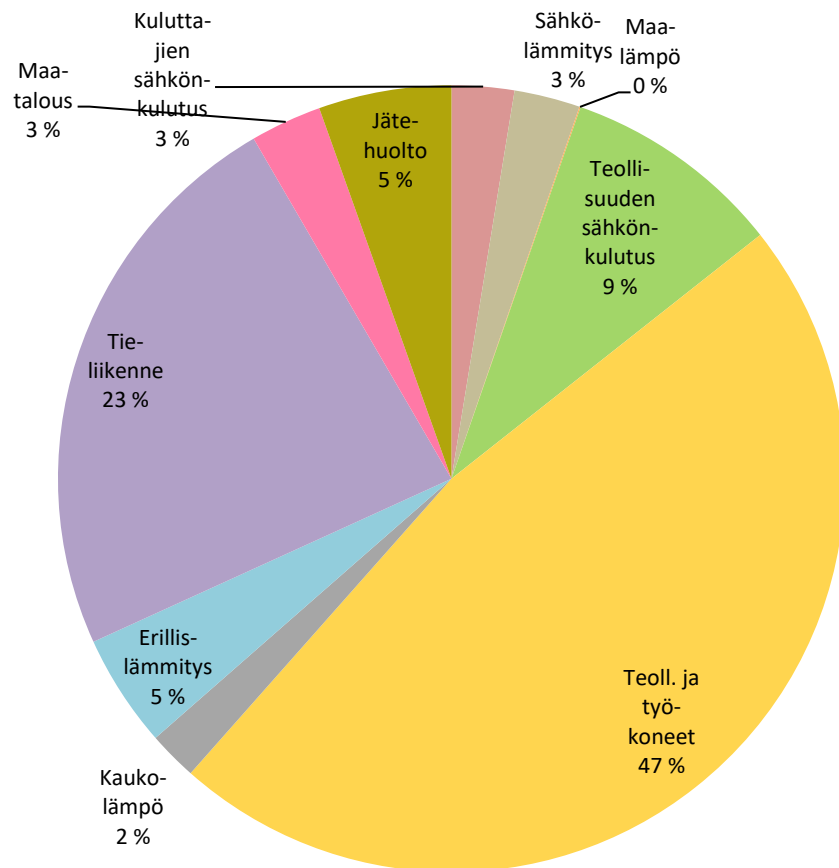
9. Energian loppukulutus ja päästöt yhteensä Äänekoskella

Energian loppukulutus Äänekoskella vuonna 2016 oli yhteensä 4485 GWh. Kulutuksen jakautuminen eri sektoreille on esitetty kuvassa 15.

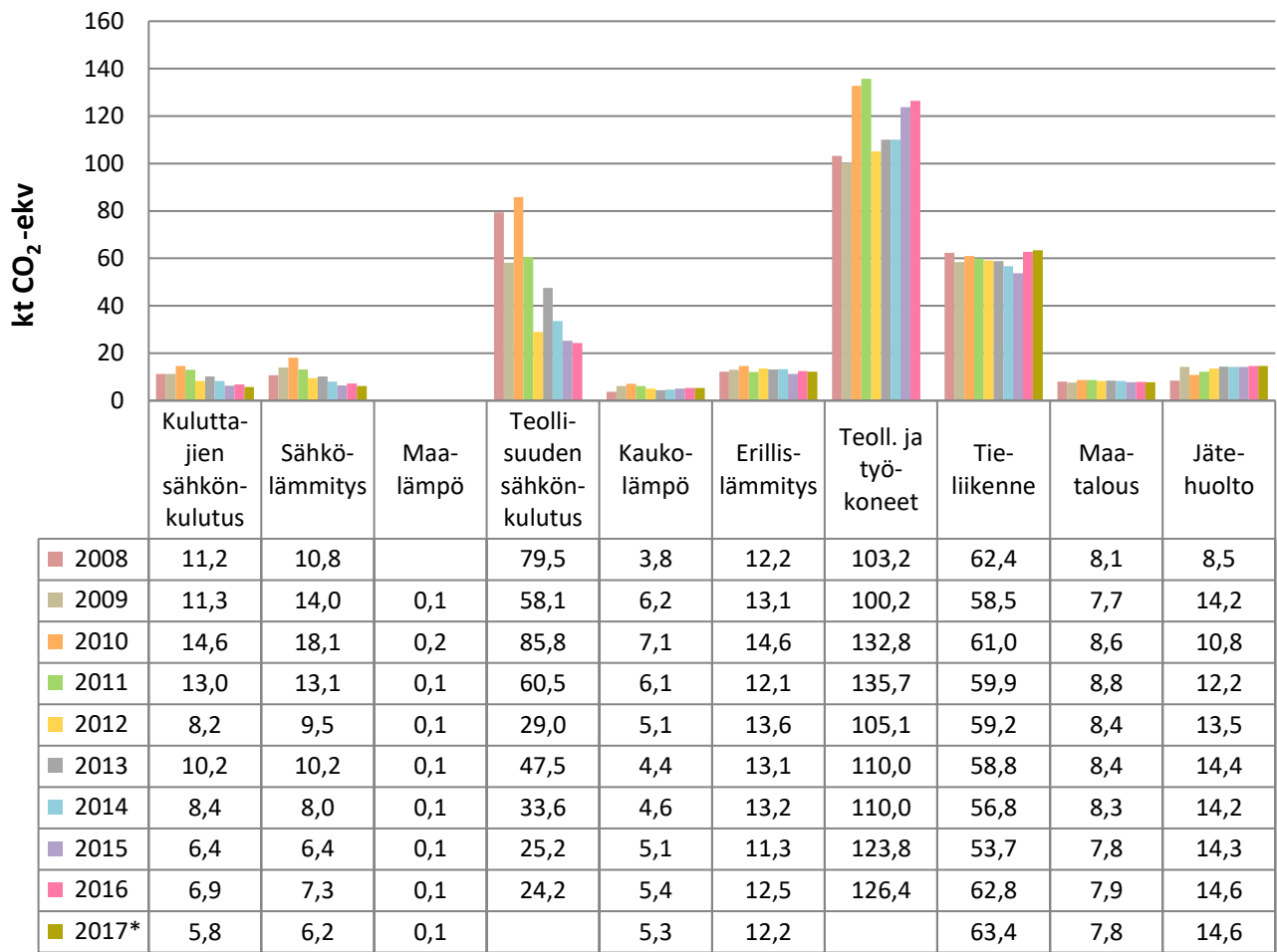
Kuva 15. Energian loppukulutuksen jakautuminen eri sektoreille Äänekoskella vuonna 2016. Energian loppukulutus ei sisällä lämpöpumppujen tuottamaa uusiutuvaa energiaa, mutta sisältää niiden käyttämän sähkön.

Äänekosken kasvihuonekaasujen päästöt vuonna 2016 olivat yhteensä 268,0 kt CO₂-ekv, ilman teollisuutta. Näistä päästöistä 6,9 kt CO₂-ekv aiheutui kuluttajien sähkönkulutuksesta ja 7,3 kt CO₂-ekv sähkölämmityksestä. Maalämmön osuus lämmitysmuotojakaumasta ja päästöistä on pieni, mikä johtuu osittain siitä, että rakennuskantatilaston tiedot eivät välttämättä ole täysin ajan tasalla. Päästöistä 5,4 kt CO₂-ekv aiheutui kaukolämmityksestä, 12,5 kt CO₂-ekv erillislämmityksestä, 62,8 kt CO₂-ekv tieliikenteestä, 7,9 kt CO₂-ekv maataloudesta ja 14,6 kt CO₂-ekv jätehuollosta. Teollisuuden sähkönkulutuksen päästöt olivat 24,2 kt CO₂-ekv ja päästöt teollisuudesta ja työkoneista 126,4 kt CO₂-ekv (kuva 16).

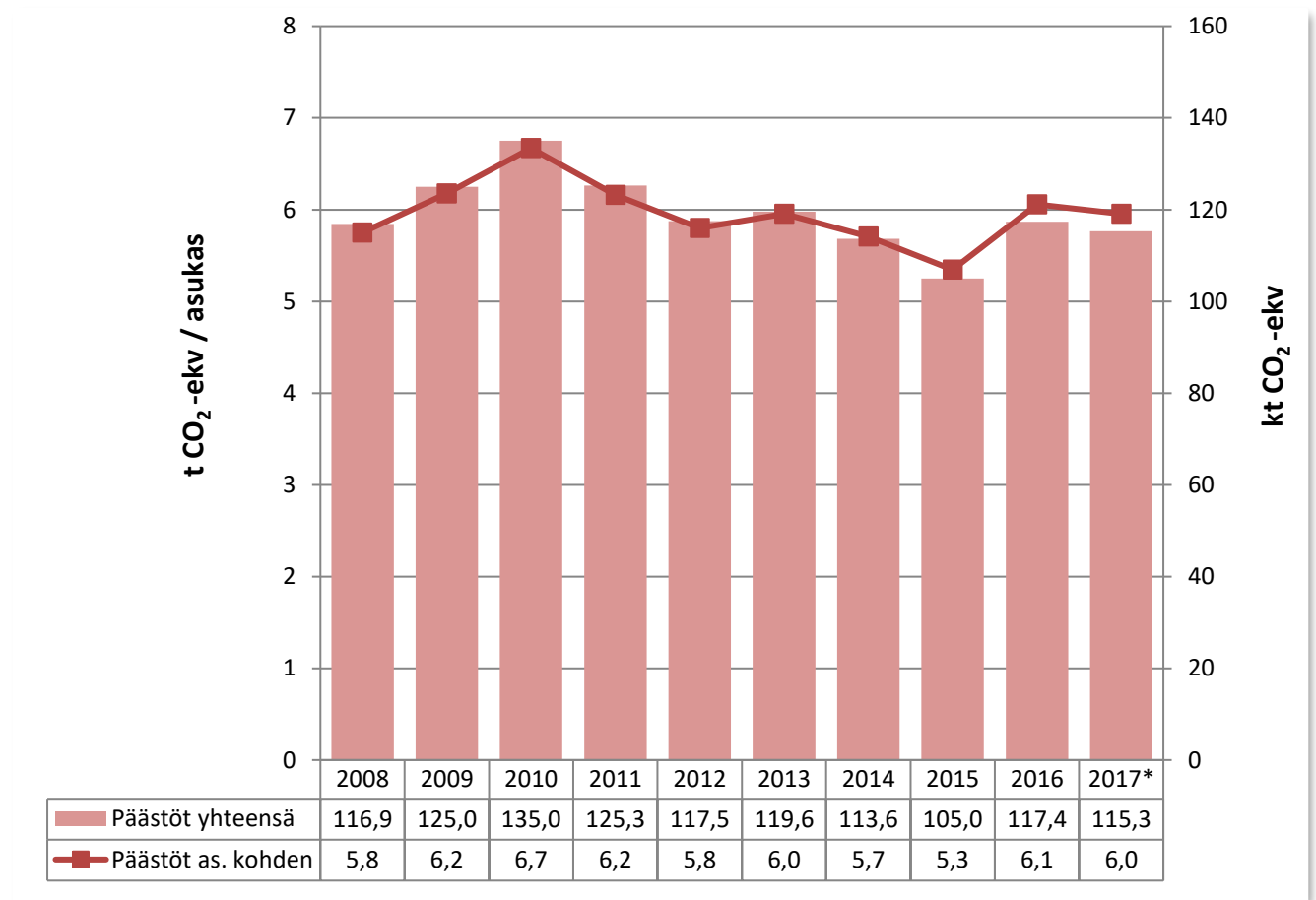
Kuva 16. Äänekosken päästöt sektoreittain vuonna 2016.

Kuvassa 17 on esitetty päästöjen kehitys sektoreittain vuosina 2008–2017.

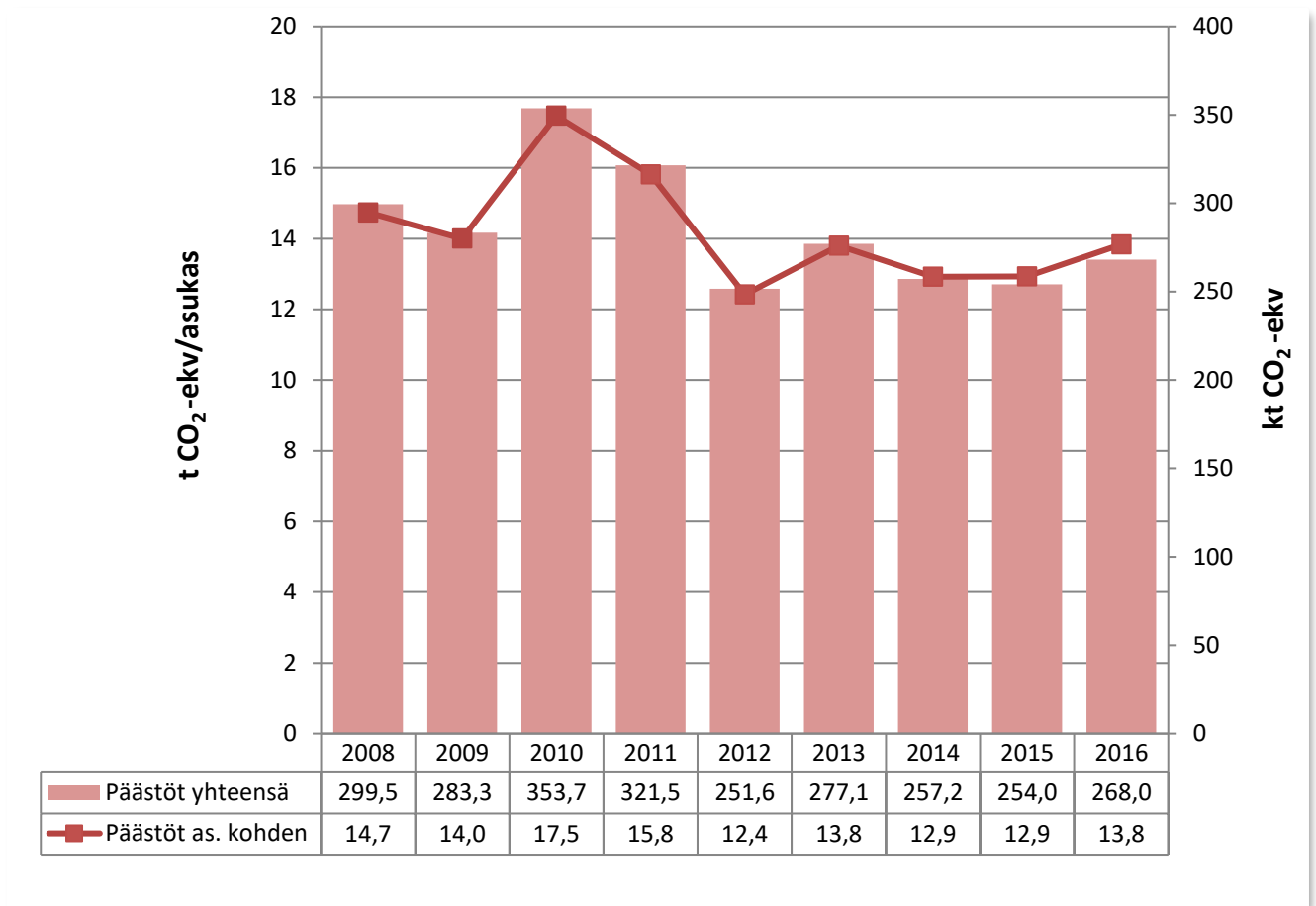
Kuva 17. Päästöt sektoreittain Äänekoskella vuosina 2008–2017. Vuoden 2017 tieto on ennakkotieto. Teollisuuden päästöille ei ole esitetty ennakkotietoa.

Kuvassa 18 on esitetty päästöjen kehitys yhteensä ja asukasta kohden vuosina 2008–2017 ilman teollisuutta. Äänekosken päästöt ilman teollisuutta kasvoivat 12 prosenttia vuodesta 2015 vuoteen 2016. Keskimäärin päästöt kasvoivat CO2-raportin kunnissa 8 prosenttia.

Kuva 18. Päästöt yhteensä ja asukasta kohden Äänekoskella vuosina 2008–2017 ilman teollisuutta. Vuoden 2017 tieto on ennakkotieto.

Kuvassa 19 on esitetty päästöjen kehitys yhteensä ja asukasta kohden vuosina 2008–2016 kun teollisuuden päästöt ovat mukana tarkastelussa.

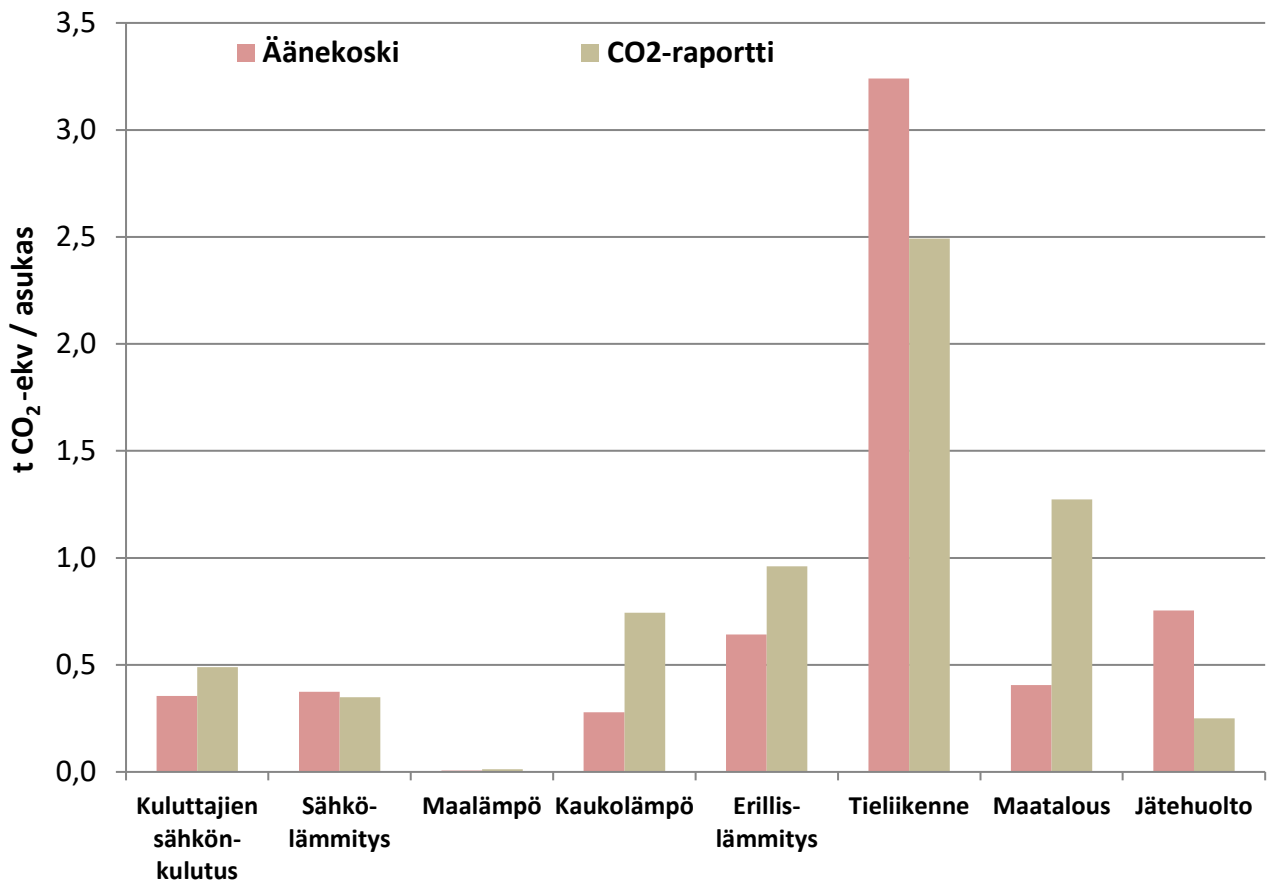

Kuva 19. Päästöt yhteensä ja asukasta kohden Äänekoskella vuosina 2008–2016, kun teollisuuden päästöt ovat mukana tarkastelussa.

10. Asukaskohtaisten päästöjen vertailu

Äänekosken asukasta kohti lasketut päästöt olivat vuonna 2016 yhteensä 6,1 t CO₂-ekv ilman teollisuutta, kun ne kaikissa CO₂-raportissa mukana olevissa kunnissa vaihtelivat välillä 3,3–14,1 t CO₂-ekv.

Kuvassa 20 on verrattu Äänekosken vuoden 2016 asukaskohtaisia päästöjä keskimääräisen CO₂-raportin kunnan päästöihin. Mukana vertailussa ovat kauko-, erillis- ja sähkölämmitys, maalämpö, kuluttajien sähkönkulutus, tieliikenne, maatalous ja jätehuolto.

Kuva 20. Asukaskohtaisten päästöjen vertailu keskimääräiseen CO₂-raportin kuntaan vuonna 2016.

Kuvasta 20 nähdään, että Äänekosken päästöt kuluttajien sähkönkulutuksesta olivat vuonna 2016 0,4 t CO₂-ekv/asukas, eli noin 30 % pienemmät kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin. Koska CO₂-raportissa käytetään kaikille kunnille samaa, Suomen keskimääräistä päästökerrointa, johtuvat erot päästöissä ainoastaan eroista sähkön kulutuksessa. Sähkönkulutus kotitalouksissa ja palveluissa riippuu monista tekijöistä. Asukasta kohti laskettu sähkönkulutus on yleensä keskimääräistä suurempaa kunnissa, joissa on paljon loma-asukkaita, kunnissa joissa on selvästi enemmän työpaikkoja kuin asukkaita, sekä kunnissa, joissa tarjotaan palveluja myös naapurikuntiin.

Äänekosken asukasta kohti lasketut päästöt rakennusten lämmityksestä olivat yhteensä 1,3 t CO₂-ekv. Rakennusten lämmityksen asukaskohtainen päästö CO₂-raportin kunnissa vaihteli välillä 1,0–4,0 t CO₂-ekv keskiarvon ollessa 2,1 t CO₂-ekv/asukas. Rakennusten lämmityksen päästöihin vaikuttavat ulkolämpötilasta riippuva lämmitysenergian tarve, lämmitysmuotojakauma sekä rakennusten pinta-ala asukasta kohti. Rakennuspinta-ala asukasta kohti on yleisesti ottaen suurempi kaupungeissa kuin pienissä kunnissa johtuen muun muassa teollisuusrakennusten, palveluiden, liike- ja toimistorakennusten sijoittumisesta kaupunkiin.

Äänekosken asukasta kohti lasketut päästöt sähkölämmityksestä vuonna 2016 olivat 0,4 t CO₂-ekv, eli noin 10 % suuremmat kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin. Maalämmön merkitys on vielä pieni mutta sen päästöjä tarkasteltaessa on otettava huomioon, että viime vuosina yleistyneen lämmitysmuodon tiedot eivät välttämättä ole rakennuskantatilastossa täysin ajan tasalla.

Äänekosken kaukolämmityksen päästöt asukasta kohti olivat vuonna 2016 0,3 t CO₂-ekv, ja päästöt rakennusten erillislämmityksestä 0,6 t CO₂-ekv. Päästöt kaukolämmityksestä olivat selvästi pienemmät ja päästöt erillislämmityksestä noin 30 % pienemmät kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin.

Kaukolämmön päästöihin vaikuttavat merkittävästi tuotantoon käytetyt polttoaineet. Päästöt ovat korkeimmat kunnissa, joissa kaukolämmön tuotantoon käytetään pääasiassa turvetta ja kivihiiltä, ja pienet kunnissa, joissa käytetään paljon puupolttoaineita.

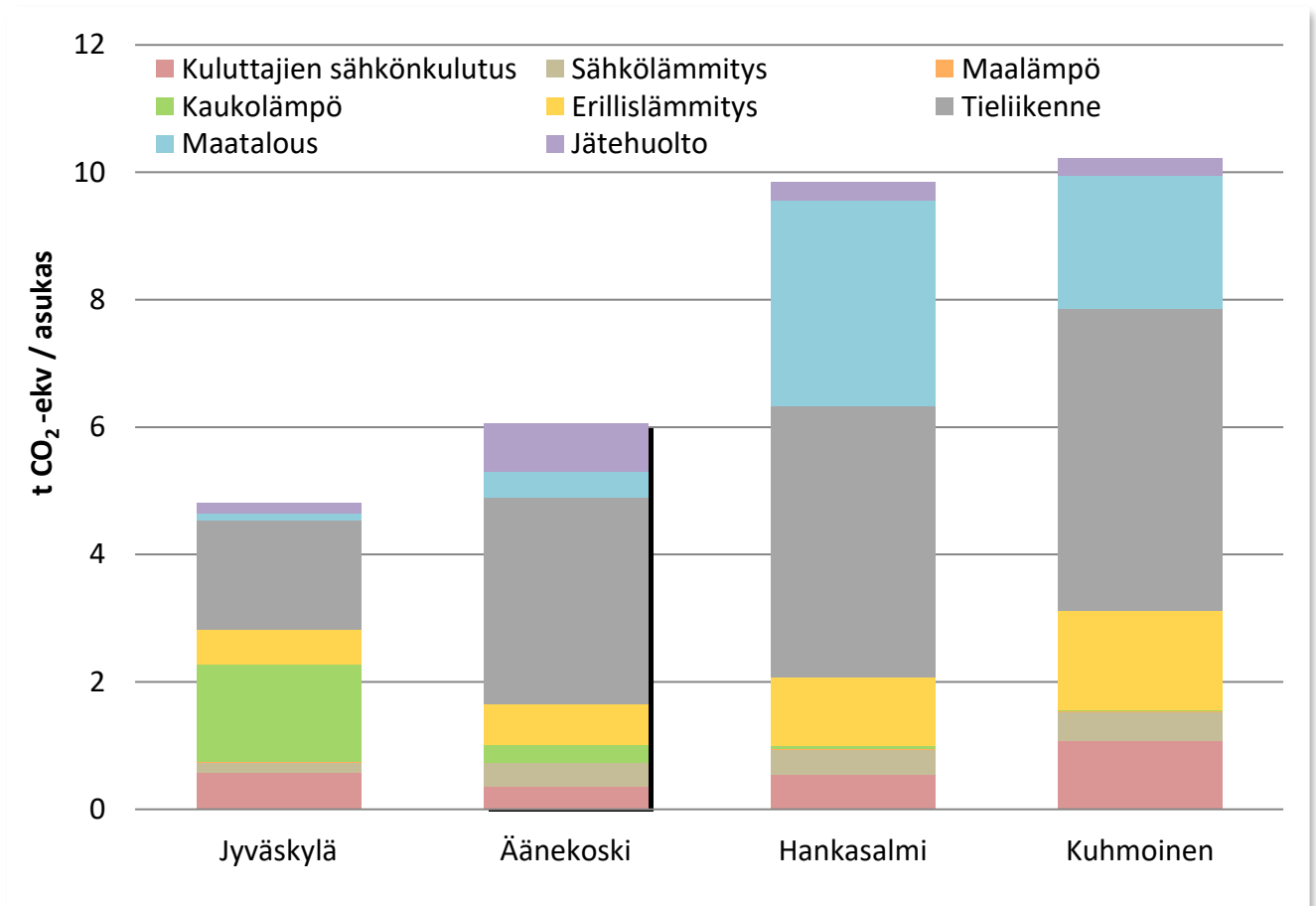
Äänekosken päästöt tieliikenteestä vuonna 2016 olivat 3,2 t CO₂-ekv/asukas, eli noin 30 % suuremmat kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin. Tieliikenteen päästöihin vaikuttaa sekä läpiajoliikenne että paikallinen liikenne. Paikallisen tieliikenteen päästöihin vaikuttavat kunnan yhdyskuntarakenne ja liikennesuunnittelu, eli liikkumisen tarve kunnassa ja käytetty liikennemuoto. Läpiajoliikenne on merkittävässä osassa erityisesti pienissä kunnissa, joiden läpi kulkee valtatie.

Äänekosken päästöt maataloudesta vuonna 2016 olivat asukasta kohti laskettuna 0,4 t CO₂-ekv. Päästöt olivat selvästi pienemmät kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin. Maatalouden päästöt riippuvat kunnan maatalouselinkeinon laajuudesta, sekä sen jakautumisesta kotieläintalouteen ja peltoviljelyyn. Kotieläimistä naudat tuottavat eniten kasvihuonekaasujen päästöjä. Maataloussektorin päästöt vaihtelevat huomattavasti CO₂-raportin kuntien välillä. Suurimmissa kaupungeissa maatalouden päästöt ovat lähes merkityksettömät, kun taas kunnissa, jotka ovat merkittäviä maidon- tai lihantuottajia, maatalous on tärkein päästösektori.

Äänekosken päästöt jätehuollosta vuonna 2016 olivat 0,8 t CO₂-ekv/asukas, eli huomattavasti suuremmat kuin CO₂-raportin kunnissa keskimäärin. Kaatopaikkasijoituksen päästöt riippuvat erityisesti kaatopaikalle sijoitetun biohajoavan jätteen määrästä ja kaatopaikkakaasun talteenoton tehokkuudesta. Tietyissä kunnissa on myös isoja teollisuuden kaatopaikkoja, jotka vaikuttavat merkittävästi jätehuollon päästöihin. CO₂-raportissa ovat mukana myös kuntien suljetut kaatopaikat siltä osin, kuin niistä on tietoa saatavissa. Näin ollen jätehuoltosektorin päästötiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia CO₂-raportin kuntien kesken. Useimmissa kunnissa jätteen laitoskompostoinnin merkitys on pieni, mutta tietyissä kunnissa on suuria kompostointilaitoksia, jolloin kompostoinnin osuus jätesektorin päästöistä voi olla kymmeniä prosentteja. Jätevedenkäsittelyn päästöt ovat suurimmat kunnissa, joissa on paljon asukkaita kunnallisen jätevedenkäsittelyn ulkopuolella. Myös teollisuuden jätevedenkäsittelystä aiheutuu päästöjä, mutta nämä päästöt ovat yleensä pienet verrattuna haja-asutusalueiden jätevedenkäsittelyn päästöihin.

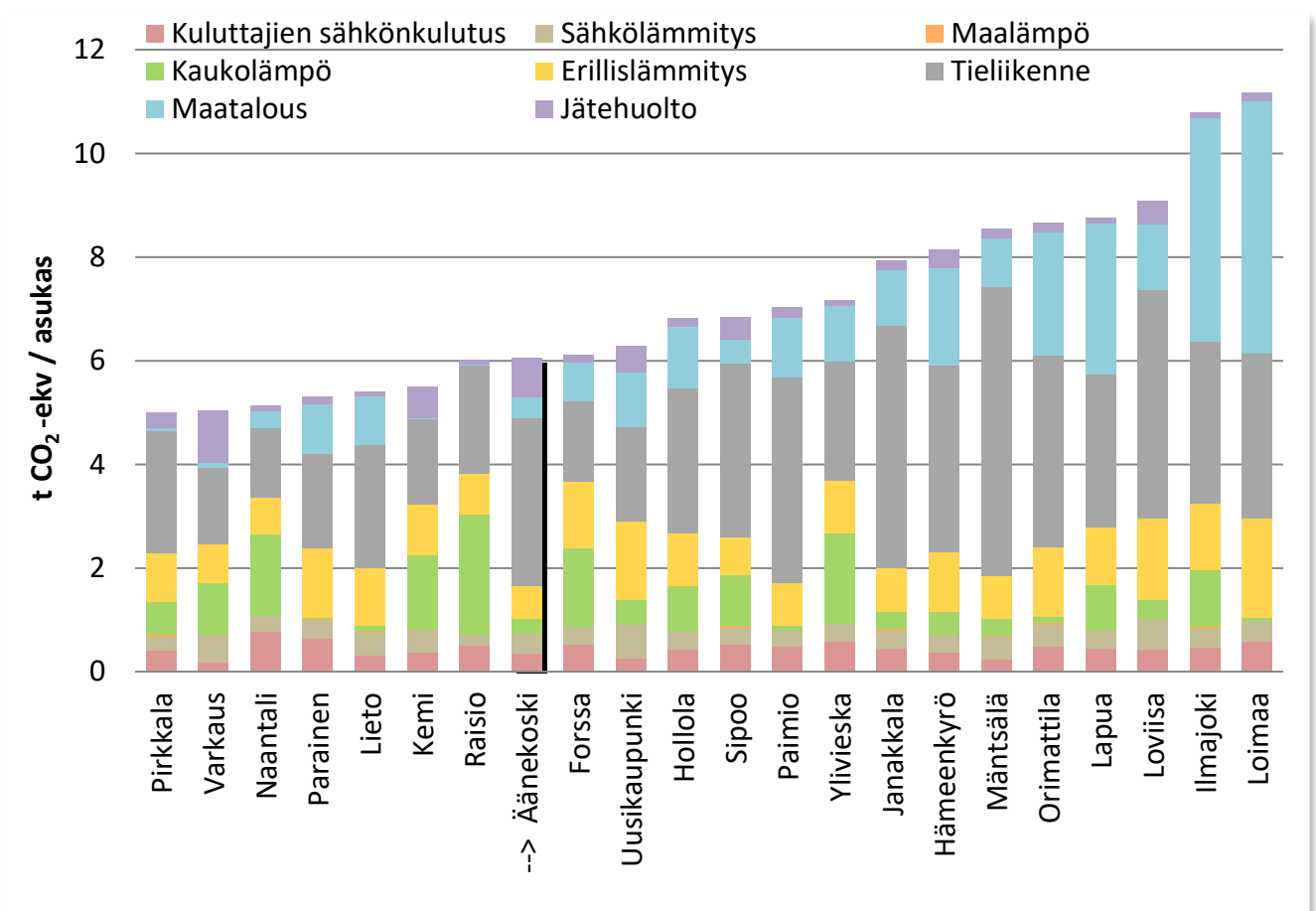
Tarkempia kaikkien CO₂-raportin kuntien sektorikohtaisia päästövertailuja on esitetty liitteessä.

Kuvassa 21 on vertailtu kaikkien CO2-raportissa mukana olevien Keski-Suomen kuntien asukaskohtaisia päästöjä toisiinsa (ilman teollisuutta). Kuntien päästöt vuonna 2016 vaihtelivat välillä 4,8–10,2 t CO₂-ekv/asukas. Äänekosken päästöt asukasta kohti olivat 22 prosenttia pienemmät kuin saman maakunnan kunnissa keskimäärin. Äänekoskella tärkein päästöjä aiheuttava sektori vuonna 2016 oli tieliikenne (53 % päästöistä ilman teollisuutta). Keski-Suomen kunnissa tieliikenne aiheutti keskimäärin 45 % päästöistä.

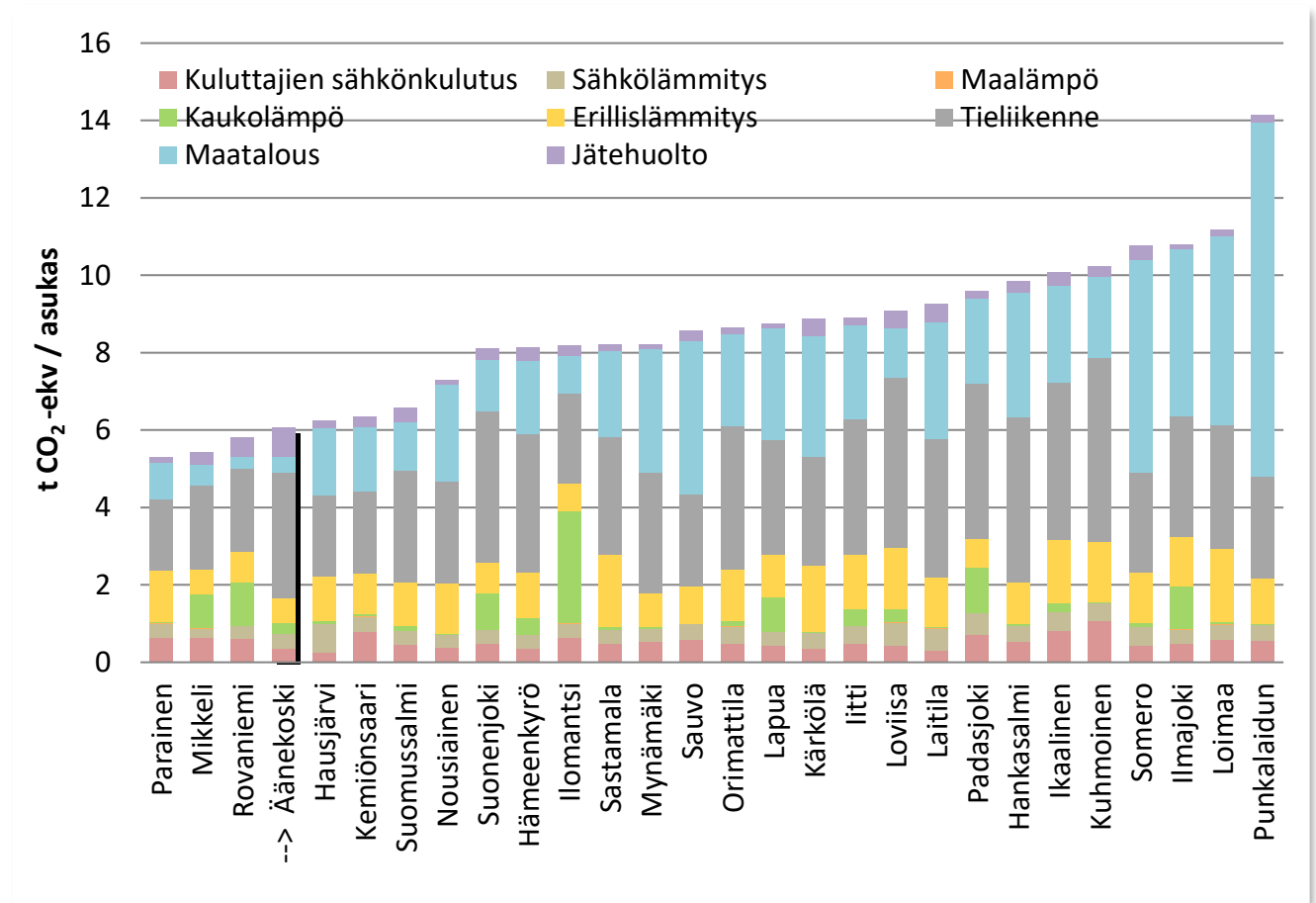
Kuva 21. CO₂-raportissa mukana olevien Keski-Suomen kuntien asukaskohtaiset päästöt vuonna 2016 ilman teollisuutta.

Kuvassa 22 on vertailtu sellaisten CO₂-raportin kuntien asukaskohtaisia päästöjä, joissa on 10000–25000 asukasta. Teollisuuden päästöt eivät ole vertailussa mukana. Näiden kuntien päästöt vuonna 2016 vaihtelivat välillä 5,0–11,2 t CO₂-ekv/asukas. Äänekosken päästöt asukasta kohti olivat 15 prosenttia pienemmät kuin saman kokoluokan kunnissa keskimäärin. Äänekosken päästöt kuluttajien sähkönkulutuksesta ja rakennusten lämmityksestä olivat pienemmät kuin saman kokoluokan kunnissa keskimäärin, kun taas päästöt tieliikenteestä olivat suuremmat.

Kuva 22. CO₂-raportissa mukana olevien 10000–25000 asukkaan kuntien asukaskohtaiset päästöt vuonna 2016 ilman teollisuutta.

Kuvassa 23 on vertailtu toisiinsa sellaisia CO2-raportin kuntia, joissa on alle 25 asukasta maaneliökilometrillä. Näiden kuntien päästöt vuonna 2016 (ilman teollisuutta) olivat keskimäärin 8,5 t CO₂-ekv/asukas. Päästöt vaihtelivat välillä 5,3–14,1 t CO₂-ekv/asukas.

Kuva 23. Asukaskohtaisten päästöjen vertailu (ilman teollisuutta) vuonna 2016 sellaisissa CO2-raportin kunnissa, joissa on alle 25 asukasta maaneliökilometrillä.

Lähdeluettelo

Energiateollisuus ry, 2017. Kunnittainen sähkönkäyttö 2007–2016.

Energiateollisuus ry, 2017a. Sähköntuotannon polttoaineet ja CO₂-päästöt.

Energiateollisuus ry, 2017b. Kaukolämpötilasto 2016. ISSN 0786-4809.

Motiva Oy, 2010. Rakennusten lämmitysenergian kulutuksen normitus.

Petäjä, J., 2007. Kasvener - kasvihuonekaasu- ja energiatasemalli kuntatason tarkasteluihin. Suomen ympäristökeskus.

Tilastokeskus, 2009a. Energiatilasto. Vuosikirja 2008. Helsinki 2009.

Tilastokeskus, 2009b. Greenhouse gas emissions in Finland 1990–2007. National Inventory Report under the UNFCCC and the Kyoto Protocol. 8 April 2010.

Tilastokeskus, 2010. Greenhouse gas emissions in Finland 1990–2008. National Inventory Report under the UNFCCC and the Kyoto Protocol. 25 May 2010.

Tilastokeskus, 2011. Polttoaineluokitus 2011.

Tilastokeskus, 2016. Tilastokeskuksen tietokannat. Rakennukset ja kesämökit.

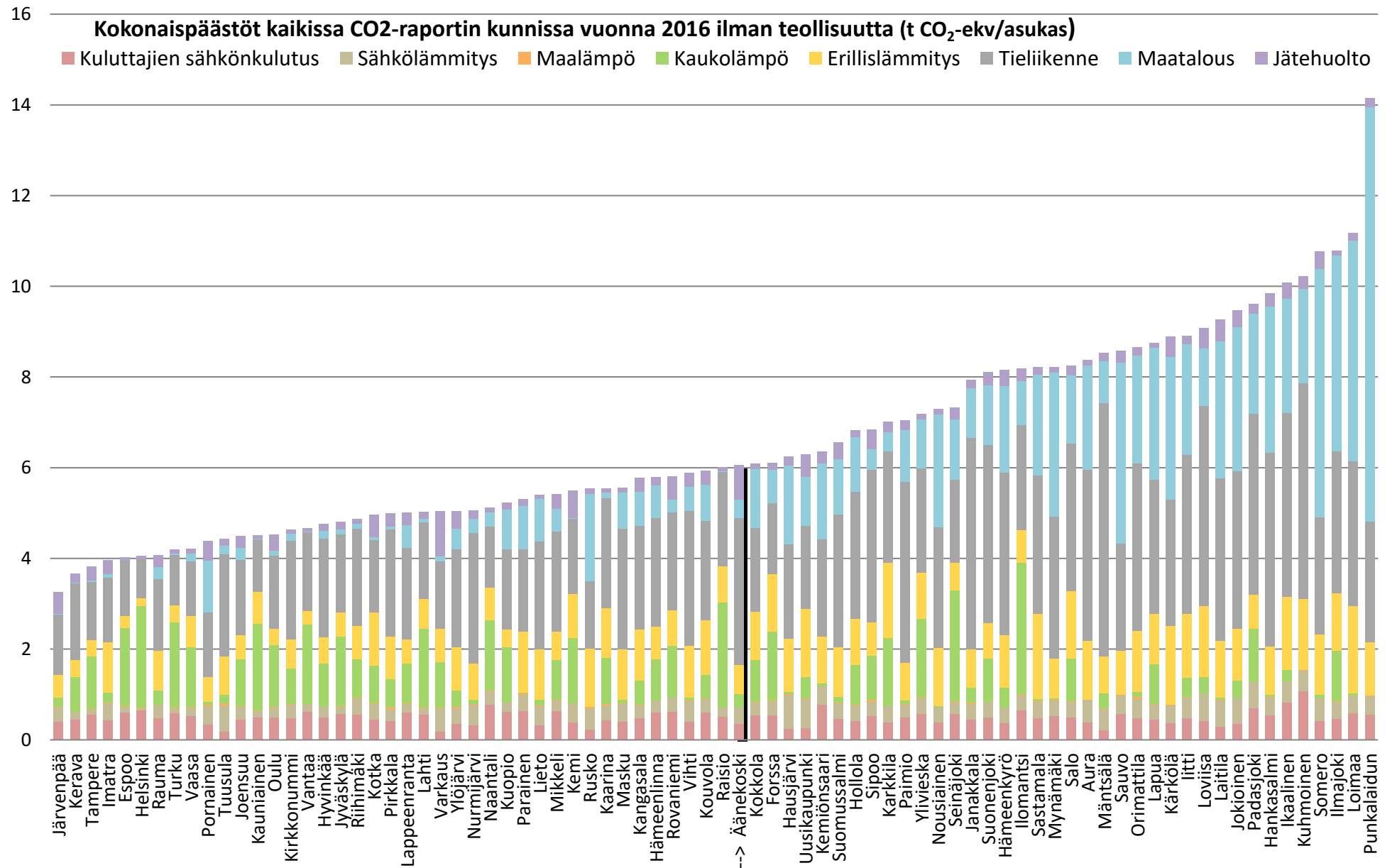
Tilastokeskus, 2017. Polttoaineluokitus 2017.

VTT, 2017. LIISA 2016. Suomen tieliikenteen pakokaasupäästöjen laskentajärjestelmä.
<http://www.lipasto.vtt.fi/index.htm>

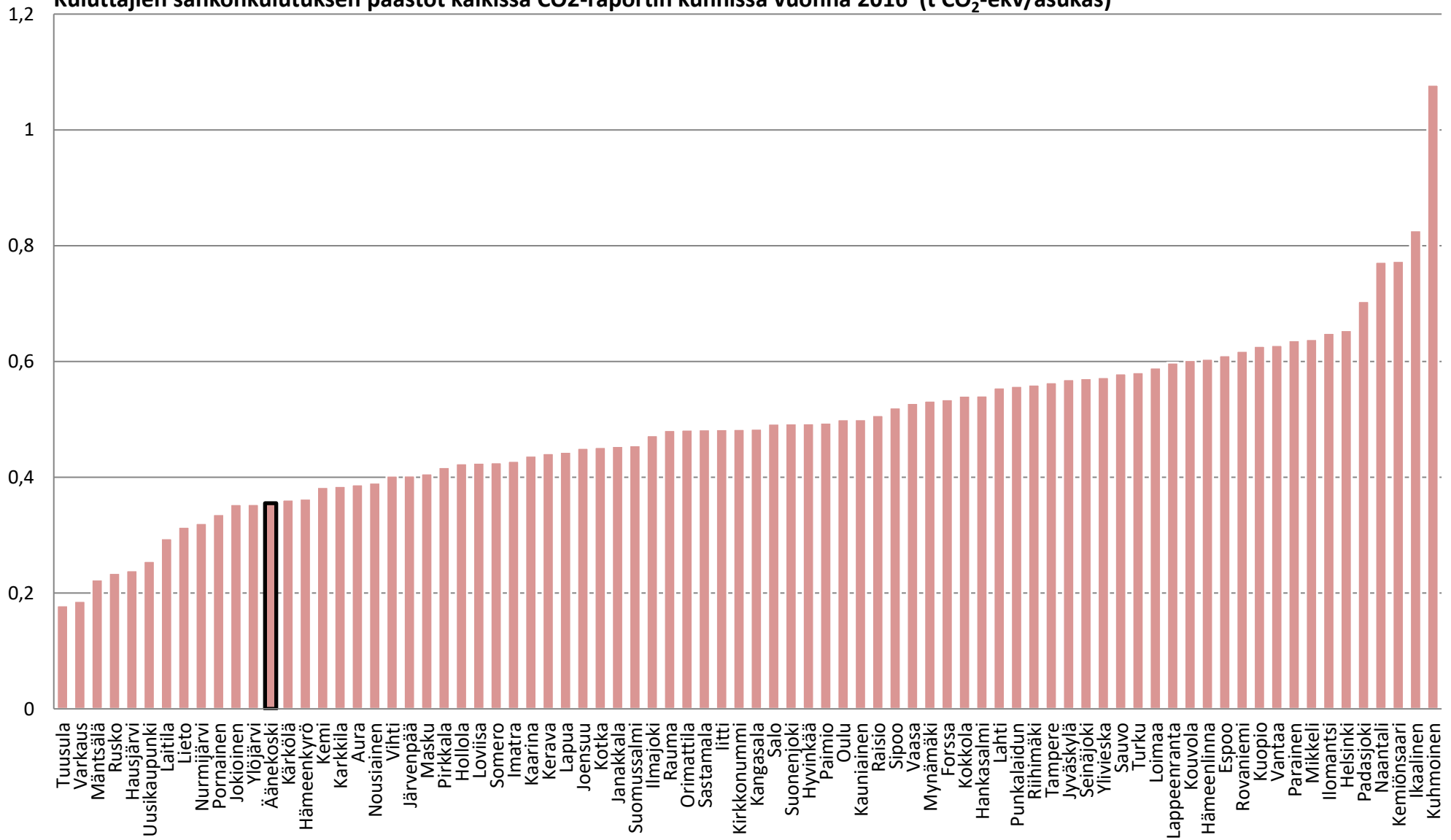
Liite: kuntien välisiä vertailuja

Tässä liitteessä on vertailtu CO2-raportissa mukana olevien kuntien asukasta kohti laskettuja päästöjä eri sektoreilla vuonna 2016. Mukana ovat seuraavat vertailukuvaajat:

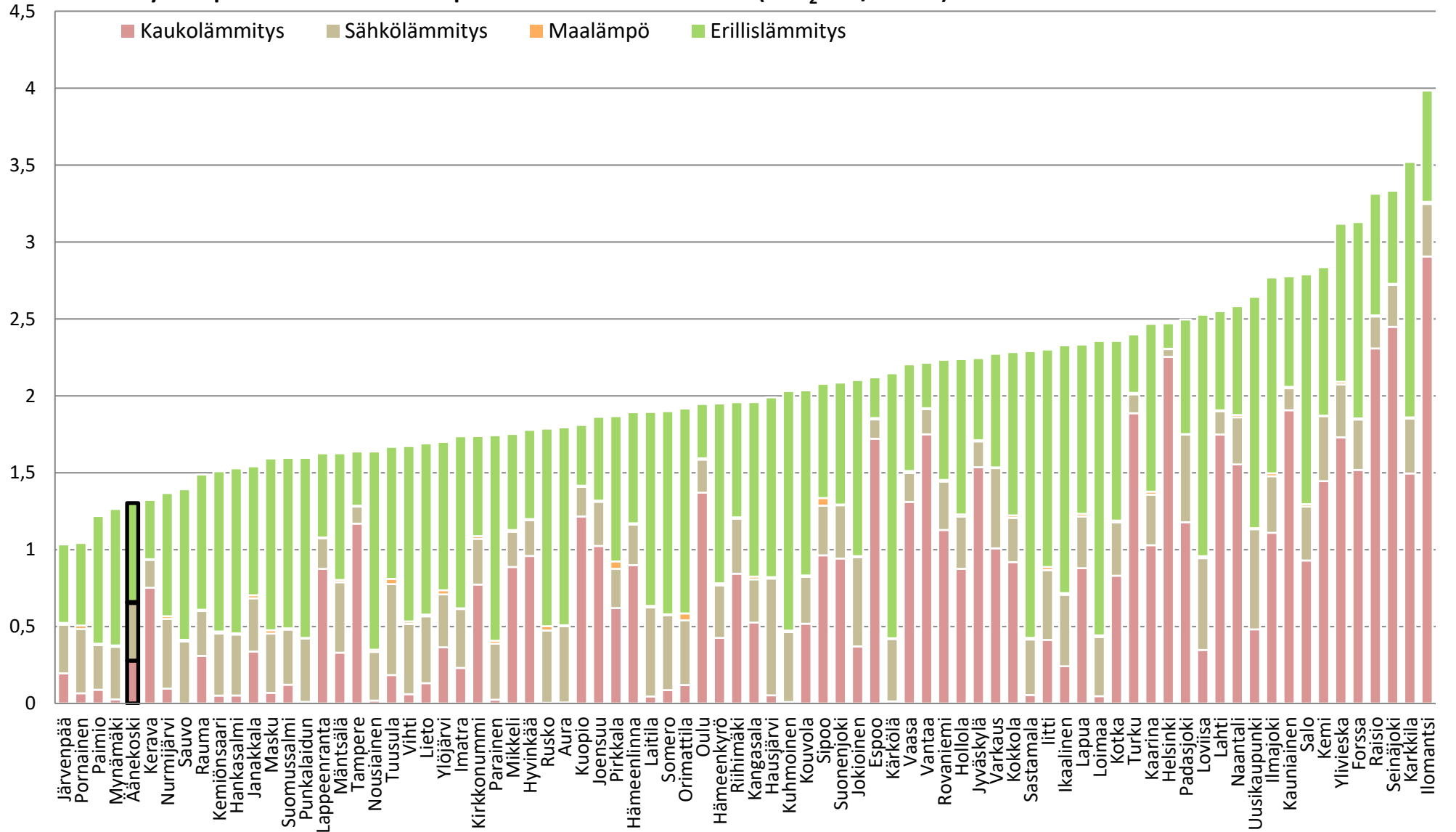
- päästöt sektoreittain ilman teollisuutta
- kuluttajien sähkönkulutuksen päästöt
- rakennusten lämmityksen päästöt
- tieliikenteen päästöt (erikseen kunnan kadut ja tiet sekä päätiet, ei sisällä moottoripyöriä ja mopoja)
- maatalouden päästöt
- päästöt sektoreittain ilman teollisuutta, maataloutta ja läpiajoliikennettä

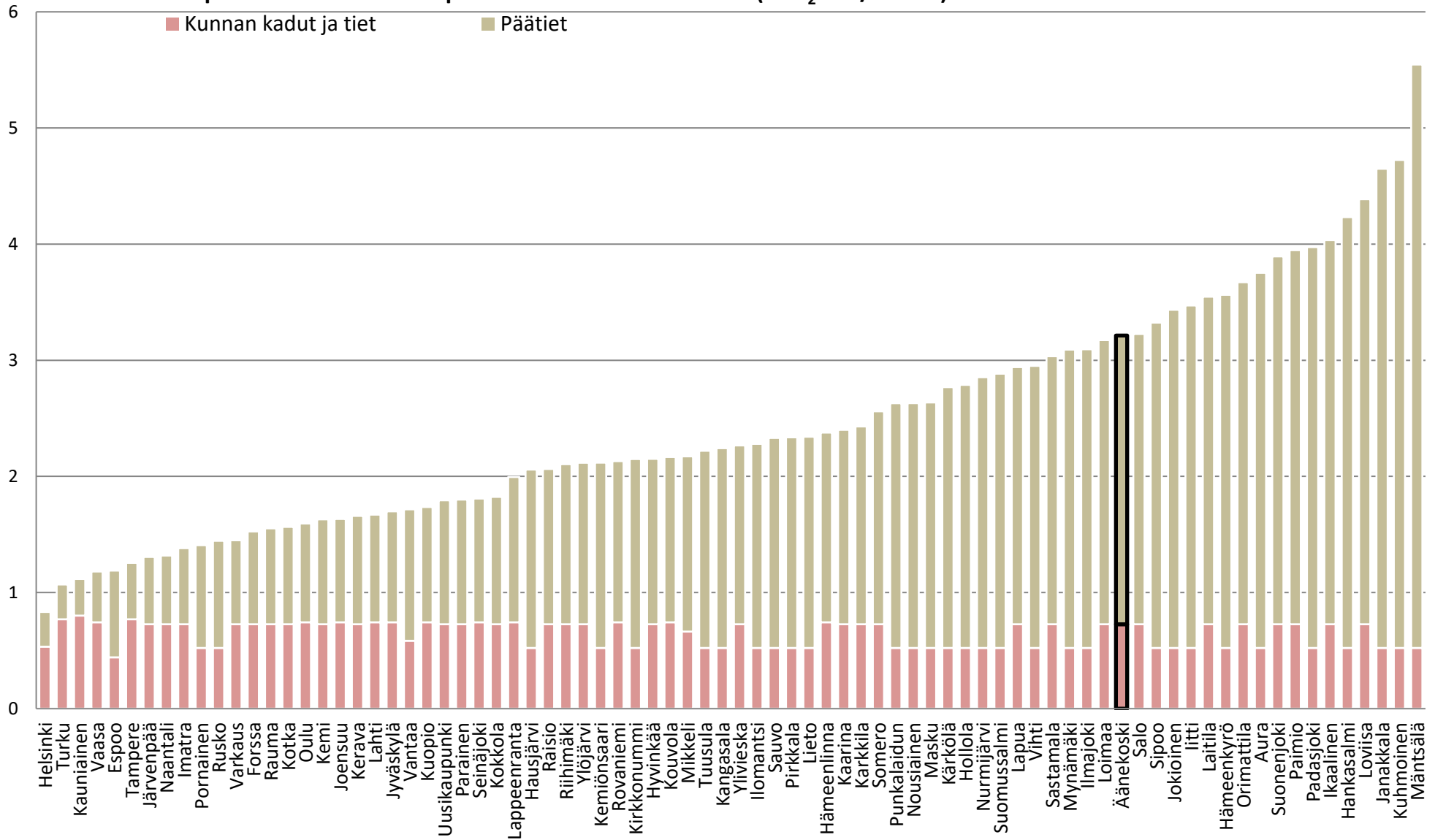
Kuluttajien sähkönkulutuksen päästöt kaikissa CO2-raportin kunnissa vuonna 2016 (t CO₂-ekv/asukas)

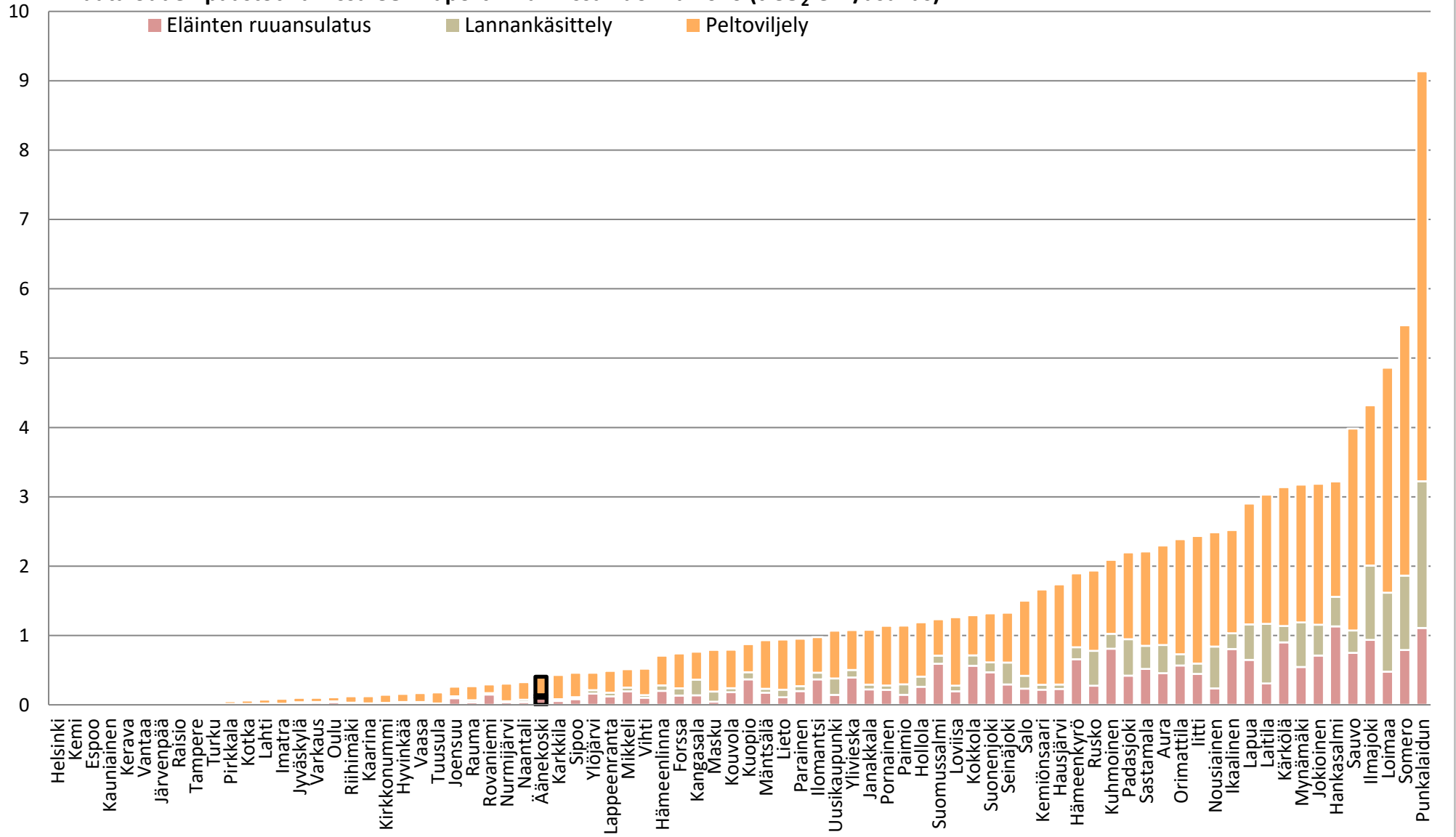
Lämmityksen päästöt kaikissa CO2-raportin kunnissa vuonna 2016 (t CO₂-ekv/asukas)

Tieliikenteen päästöt kaikissa CO2-raportin kunnissa vuonna 2016 (t CO₂-ekv/asukas)

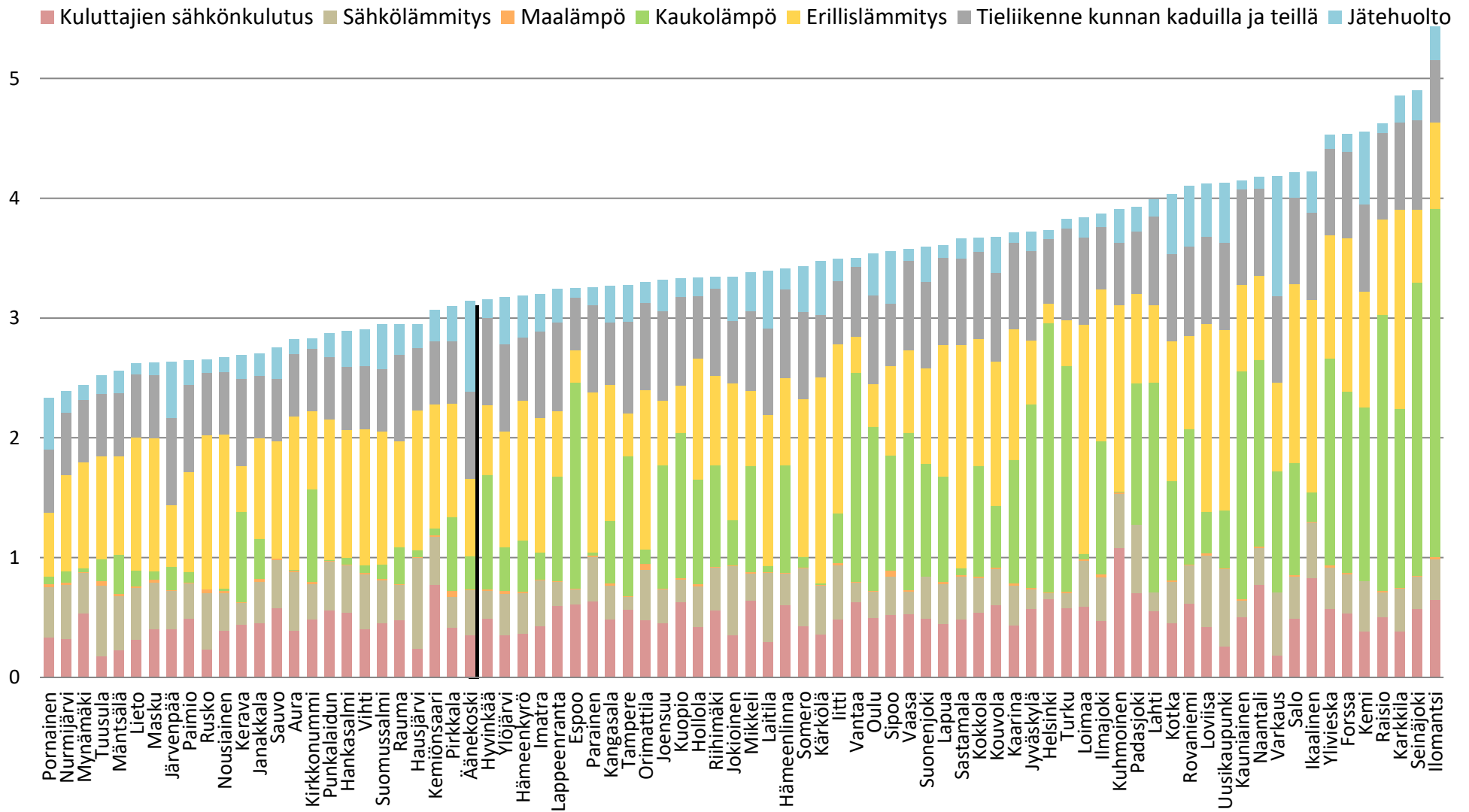

Maatalouden päästöt kaikissa CO2-raportin kunnissa vuonna 2016 (t CO₂-ekv/asukas)

Kokonaispäästöt kaikissa CO2-raportin kunnissa vuonna 2016 ilman teollisuutta, maataloutta ja

läpiajoliikennettä (t CO₂-ekv/asukas)

www.co2-raportti.fi